

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 29. september 2016 i sag nr. BS 31C-2382/2013:

Martinus Idealfond
CVR.nr. 2003 3878
Mariendalsvej 94-96
2000 Frederiksberg

mod

Åndsvidenskabsforlaget v/Kurt Christiansen
Limfjordsvej 29
2720 Vanløse

og

Kosmologisk Information
CVR.nr. 1213 9101
Klintvej 104, Klint
4500 Nykøbing Sj.

og

Kosmologisk Information v/Ruth Olsen
CVR.nr. 1739 8954
Klintvej 104, Klint
4500 Nykøbing Sj.

og

www.martinus-webcenter.dk v/Søren Ingemann Larsen
Vesterled 35, st.
2100 København Ø

og

Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation
CVR.nr. 2914 6721
Vestre Gade 6 A
2605 Brøndby

og

Livets skole i Åndsvidenskab v/Jan Langekær
Vestre Gade 6 A
2605 Brøndby

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 29. maj 2013, vedrører det spørgsmål, om de sagsøgte, Åndsvidenskabsforlaget v/Kurt Christensen, herefter Åndsvidenskabsforlaget, Kosmologisk Information og Kosmologisk Information v/Ruth Olsen, herefter samlet Kosmologisk Information, www.martinus-webcenter.dk v/Søren Ingemann Larsen, herefter www.martinus-webcenter.dk, Fonden Det tredie Testamente/The Third Testament-Foundation, herefter DTT,

og Livets skole i Åndsvidenskab v/Jan Langekær, herefter Livets Skole, har krænkede ophavsrettigheder tilhørende sagsøger Martinus Idealfond i relation til næmere angivet værker af Martinus Thomsen og i bekræftende tilfælde fastsættelse af eventuel økonomisk kompensation og erstatning for de skete krænkelse.

Ved deldom af 11. december 2014 traf retten afgørelse i relation til en række af sagens spørgsmål. Af dommen fremgår:

"...

Sagsøger, Martinus Idealfond, benævnes i det følgende "Martinus Institut".

...

Martinus Institut har under sagen nedlagt følgende påstande:

- 1.1   Åndsvidenskabsforlaget
  - 1.1.1   Åndsvidenskabsforlaget skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte sagsøgers ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved eksemplarfremsstilling og tilgængeliggørelse for almenheden.
  - 1.1.2   Åndsvidenskabsforlaget skal ophøre med at eksemplarfremsstille og tilgængeliggøre eksemplarer af *Det Tredje Testamente* til almenheden.
  - 1.1.3   Åndsvidenskabsforlaget skal til sagsøger betale vederlag, erstatning og godtgørelse med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.
  - 1.1.4   Åndsvidenskabsforlaget skal endeligt fjerne de ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, som Åndsvidenskabsforlaget er ansvarlig for, fra handelen samt udlevere disse eksemplarer til sagsøger.
  - 1.1.5   Åndsvidenskabsforlaget skal for egen regning offentliggøre den endelige dom.
- 1.2   Kosmologisk Information
  - 1.2.1   Kosmologisk Information skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte sagsøgers ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved tilgængeliggørelse for almenheden.
  - 1.2.2   Kosmologisk Information skal ophøre med at tilgængeliggøre

eksemplarer af *Det Tredje Testamente* til almenheden.

- 1.2.3 Kosmologisk Information skal til sagsøger betale vederlag, erstatning og godtgørelse med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.
- 1.2.4 Kosmologisk Information skal endeligt fjerne de ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, som Kosmologisk Information er ansvarlig for, fra handelen samt udlevere disse eksemplarer til sagsøger.
- 1.2.5 Kosmologisk Information skal for egen regning offentliggøre den endelige dom.
- 1.3 www.martinus-webcenter.dk
- 1.3.1 www.martinus-webcenter.dk skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte sagsøgers ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved tilgængeliggørelse for almenheden ved offentlig fremførelse.
- 1.3.2 www.martinus-webcenter.dk skal anerkende uberettiget at have medvirket til at udnytte sagsøgers ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved tilgængeliggørelse for almenheden.
- 1.3.3 www.martinus-webcenter.dk skal ophøre med for almenheden at tilgængeliggøre eksemplarer af *Det Tredje Testamente* ved offentlig fremførelse, og i den forbindelse skal www.martinus-webcenter.dk fjerne ulovlige eksemplarer uploadet på internettet.
- 1.3.4 www.martinus-webcenter.dk skal ophøre med sin medvirken til tilgængeliggørelse for almenheden ved spredning af eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal www.martinus-webcenter.dk fjerne henvisningen på <http://www.martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html> til Kosmologisk Informations salg af ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*.
- 1.3.5 www.martinus-webcenter.dk skal ophøre med sin medvirken til tilgængeliggørelse for almenheden ved offentlig fremførelse af ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal www.martinus-webcenter.dk fjerne linket til DTT's hjemmeside (<http://www.martinus-webcenter.dk/martinus-foredrag.html>), hvor DTT tilbyder gratis download af 77 lydfiler med Martinus' foredrag.

- 1.3.6 www.martinus-webcenter.dk skal til sagsøger betale vederlag, erstatning og godtgørelse med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.
- 1.3.7 www.martinus-webcenter.dk skal for egen regning offentliggøre den endelige dom.
- 1.4 DTT og Livets Skole
- 1.4.1 DTT og Livets Skole skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte sagsøgers ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden.
- 1.4.2 DTT skal anerkende uberettiget at have medvirket til at udnytte *Det Tredje Testamente* ved tilgængeliggørelse for almenheden.
- 1.4.3 DTT og Livets Skole skal ophøre med eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden af eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal DTT fjerne ulovlige eksemplarer i form af lydfiler uploadet via dette link: <http://det-tredie-testamente.dk/forfatteren/foredrag>.
- 1.4.4 DTT skal ophøre med sin medvirken til tilgængeliggørelse for almenheden af ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal DTT fjerne henvisningen til <http://martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html> på forsiden af www.det-tredie-testamente.dk.
- 1.4.5 DTT og Livets Skole skal til sagsøger betale vederlag, erstatning og godtgørelse med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.
- 1.4.6 DTT og Livets Skole skal endeligt fjerne de ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, som DTT og Livets Skole er ansvarlig for, fra handelen samt udlevere disse eksemplarer til sagsøger.
- 1.4.7 DTT og Livets Skole skal for egen regning offentliggøre den endelige dom.

Martinus Instituts påstande nr. 1.1.1, 1.1.2, 1.2.1, 1.2.2, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3 og 1.4.4 er udskilt til særskilt afgørelse, jf. retsplejelovens § 253, og afgøres ved denne dom.

De sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse.

Det er under sagen ubestridt, at de sagsøgte har udgivet, henholdsvis medvirket til at udgive, og/eller tilgængeliggjort værket *Det Tredje Testamente* som beskrevet i påstandene, dog således at det bestrides, at DTT, Livets Skole eller Jan Langekær personligt er ansvarlige for indhold på hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk.

Når bortses fra nogle lydfiler med Martinus' foredrag, har de sagsøgte som begrundelse for, at ophavsretten ikke er krænket, alene gjort gældende, at de sagsøgte eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse af Martinus' værk er berettiget i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 og 10.

Denne sag handler herefter i det væsentlige om, hvorvidt de sagsøgte med henvisning til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 og 10 har været berettiget til at udgive, henholdsvis medvirke til at udgive, og/eller tilgængeliggøre Martinus' værk *Det Tredje Testamente* som beskrevet i påstandene. Der er desuden spørgsmål om, hvorvidt nogle lydfiler med Martinus' foredrag er omfattet af ophavsretslovens beskyttelse, og om Fonden Det Tredie Testamente og Livets Skole i Åndsvidenskab v/ Jan Langekær er ansvarlige for det omhandlede indhold på hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk.

Oplysningerne i sagen

Martinus, der levede fra 1890 til 1981, er forfatter til det samlede værk *Det Tredje Testamente*. Under denne fællestitel er udgivet bl.a. hovedværket *Livets Bog* (bind I-VII) samt *Det evige verdensbillede* (bog 1-3), *Logik, Bisættelse* og en række småbøger. Martinus holdt også en lang række foredrag.

Af fundatsen for Martinus Idealfond, dateret 20. september 2001, fremgår bl.a. følgende:

- ”§ 1   Navn og hjemsted**
 Stk. 1   Fondens navn er ”Martinus Idealfond”. Den fører tillige navnet ”Martinus Åndsvidenskabelige Institut”.
 (...)

 § 2   Struktur
 Stk. 1   Fonden er en selvejende, almennyttig institution. Den er en ikke-erhvervsdrivende fond.
 Stk. 2   Fonden må ikke gøres til genstand for foreningsdannelse eller nogen anden form for medlemskab.

 § 3   Formål
 Stk. 1   Hovedformålet med Martinus værker er:
 Udvikling af åndsfrihed, tolerance, humanitet og kærlighed til alle levende væsener”
 (Livets Bog, stk. 117)

Formålet er således at fremme verdensfreden overalt på jorden.

Stk. 2 I hele sin virksomhed og med alle de midler, der står til dens rådighed, skal Fonden udelukkende tjene følgende almennyttige formål:
 Bevare Martinus' samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side
 Oplyse om disse værker, og
 Gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form og ved uddelinger og tilskud til disse aktiviteter.

(...)

§ 4 Oprettelse og kapitalforhold

(...)

Stk. 3 Fonden er eneindehaver af den fuldstændige ophavsret og copyright til Martinus' samlede værker i henhold til gavebrev af 18. juni 1980.

(...)"

Af gavebrev af 18. juni 1980, der er underskrevet af Martinus, fremgår bl.a. følgende:

"G a v e b r e v

Undertegnede forfatter Martinus Thomsen, Mariendalsvej 94-96, 2000 København F, skænker herved til Martinus Institut, der har samme bopæl, ophavsretten til samtlige mine forfatterrettigheder og øvrige rettigheder af personlig art, som jeg ikke allerede har skænket til instituttet, uanset hvorledes værdierne fremtræder.

Overdragelsen omfatter alle fremtidige litterære arbejder, udkast til nye arbejder og arbejder under forberedelse, alle excerpter, henvisninger, notater, korrespondance, bilag, kort, tegninger og øvrigt materiale, samt retten til at færdiggøres ikke afsluttede arbejder.

Overdragelsen omfatter retten til at udnytte mine arbejder, således som ophavsretten normalt giver indehaveren rettigheder.

Samtidig skænker jeg til instituttet mit bibliotek og mine samlinger af periodiske tidsskrifter og lignende.

Hvad jeg hidtil har skænket instituttet af forfatterrettigheder, giver instituttet tilsvarende beføjelser som foranført i nærværende gavebrev. (...)"

Den 3. marts 2006 afholdt rådet for Martinus Institut et møde med Søren Ingemann Larsen. Af et referat, som ikke blev forelagt Søren Ingemann Larsen til godkendelse, og hvis indhold bestrides af denne, fremgår:

"På møde med Søren Ingemann-Larsen aftalt, at der i stedet for den tidligere drøftede tilrettede basisudgave af de enkelte værker stiles mod en enklere løsning, som består i at tilbyde særligt interesserede en udgave, som svarer til den trykte førsteudgave. Tilbuddet kan dels omfatte en elektronisk udgave baseret på den indscannede version af førsteudgaven, men det undersøges tillige, om der foreligger et antal overskydende førsteudgaver i den oprindelige trykte form, som vil kunne tilbydes mennesker, som måtte have en særlig interesse i at erhverve dem. Behovet/interessen vurderes på nuværende tidspunkt at være meget lille, men hvis der med tiden måtte vise sig et større behov, som kan give et økonomisk grundlag for et fotografisk optryk af nogle førsteudgaver, vil dette blive overvejet nærmere."

I december 2007 skrev Søren Ingemann Larsen om problemstillingen i magasinet "Den ny verdensimpuls" bl.a.:

”Enhver seriøs Martinusforsker vil ikke nøjes med en bearbejdet udgave, men ønsker og har krav på at kunne føle sig fuldstændig tryk ved, at den udgave, vedkommende har for sig, er den fuldtud originale. Dette krav tilgodeses ikke med den nuværende udgivelsespolitik, og den bør derfor ændres.

Det er uundgåeligt, at der før eller siden vil blive stillet krav om, at den originale tekst vil være let tilgængelig for enhver interesseret, så meget desto mere som dens forfatter som nævnt klart selv har ønsket dette. Det ville være mest betryggende og samtidig godt for Rådets videnskabelige renommé, hvis det var Martinusinstituttet og Rådet, som jo har ophavsretten i hvert fald et stykke tid endnu, der forestod en sådan udgivelse. Og jo før jo bedre.”

I et svar i samme magasin skrev rådet for Martinus Institut bl.a. følgende:

”(…) Vi vil nævne, at der tidligere har været en indgående dialog med ham om de spørgsmål, som rejses i indlægget, og vores holdning er, at der skal findes løsninger på de behov Søren peger på, sideløbende med at vi fortsat sørger for udgivelse af fremtidsrettede udgaver såvel af de danske som de udenlandske bøger.

I dag er situationen den, at Instituttet udover de nævnte originalmanuskripter er langt fremme med også at sikre digitale versioner både af de trykte førsteudgaver og alle efterfølgende udgivelser af de enkelte værker. Instituttets hovedopgave med at sikre bevarelsen af det historiske danske kildemateriale løses således i en langt mere veldokumenteret form, end det tidligere har været teknisk muligt. Alle der har spørgsmål til dette materiale er velkomne til at kontakte Instituttet.

Men som vi forstår Søren Ingemann, så har han det særlige ønske specielt til de danske bøger, at det ikke kun er selve indholdet der skal bibeholdes uændret, men også den ydre præsentationsform, dvs. sideopsætning, sidenummerering, layout, skrifttype, retskrivning mv.

Det er ikke en helt enkel opgave, fordi trykning af alle bøger i dag baseres på den digitale trykkes teknik med de opsætnings- og formatmæssige ændringer, det medfører. Det er heller ikke så enkelt at fastslå, hvilke udgaver der i så fald skulle være uændrede, fordi Martinus i lighed med andre forfattere har foretaget rettelser og indholdsmæssige ændringer i korrektoren både i forbindelse med de trykte førsteudgaver og ved senere genudgivelser i hans levetid. Vi er dog sammen med Søren nået frem til, at vi gerne vil stile mod at gøre de trykte førsteudgaver tilgængelige. Instituttet har i dag nogle få ekstra eksemplarer af disse udgaver, som kan tilbydes særligt interesserede. Hvis der med tiden viser sig et økonomisk bæredygtigt behov for at lave egentlige fotografiske genoptryk af disse historiske tekster, vil der også være mulighed for det. Det er dog en ret omfattende opgave, som vi behøver tid og ressourcer til.

(…)

Hovedpunktet ved udgivelse af bøgerne er altid, at indholdet af teksterne så absolut bevares uændret. Ingen skal være i tvivl om, at værkerne til stadighed fremstår autentisk med det indhold, som den kosmiske bevidste Martinus indskrev i dem. Det gælder også ved oversættelse af værkerne, at de indholdsmæssigt søges holdt så tæt på originalen som muligt. Men når teksterne omsættes til et andet sprog, bliver den ydre præsentationsform helt naturligt ændret og moderniseret, fordi tekstmængden normalt ikke passer med den danske, man bruger måske anden trykkes teknik, man bruger det pågældende sprogs moderne retskrivning og man forsøger jo ikke at overføre trykfejl ol. til et andet sprog. Hovedlinjen fra Instituttet er derfor, at når det gælder selve formatet for værkerne, så skal såvel de danske som de udenlandske læsere så vidt muligt have dem tilbudt i den samme retskrivningsmæssigt opdaterede og fremtidsrettede form, som også udnytter mulighederne i den nye digitale verdens teknik. Det skal ikke være sådan, at kun de udenlandske læsere tilby-

des den moderne form og de danske læsere kun en historisk form. Men ved siden af det er der som nævnt mulighed for, at særligt interesserede kan få adgang til bøger i den historiske form, der blev benyttet ved den trykte danske førsteudgave af de enkelte værker.

I vores uddybende redegørelse vil vi nærmere belyse arbejdet med værkerne, herunder brugen af rettelseslister som dokumenterer alle registrerede småændringer fra udgave til udgave, inkl. de uundgåelige banale trykfejl der opstår når store tekstmængder behandles manuelt, som det er sket gennem alle årene frem til den digitale tidsalder.(...)"

Ved brev af 27. marts 2009 skrev rådet for Martinus Institut til Søren Inge-mann Larsen med kopi til Thorsten Dreijer og Kurt Christiansen som ansvarlige for hjemmesiden www.martinus-media.dk og gjorde opmærksom på, at upload af elektroniske kopier af bl.a. trykte førsteudgaver af *Livets Bog*, *Det evige verdensbillede*, *Logik*, *Bisættelse*, 28 mindre bøger, symboler og et stort antal artikler på hjemmesiden uden forhåndskontakt med eller tilladelse fra instituttet udgjorde en krænkelse af instituttets ophavsret. Brevet blev besvaret af Kurt Christiansen ved brev af 13. april 2009. Det fremgår af bilag P, at værkerne var uploadet den 26. december 2008.

I juni 2009 gjorde Martinus Institut originalmanuskripterne til *Livets Bog* tilgængelige på instituttets hjemmeside i en form, der muliggjorde læsning, men ikke download. Førsteudgaven af *Livets Bog* blev på tilsvarende vis gjort tilgængelig for læsning på instituttets hjemmeside i oktober 2009.

Den 10. februar 2010 modtog Martinus Institut som gave fra Ruth Olsen nogle eksemplarer af den af Åndsvidenskabsforlaget udgivne faksimilekopi af førsteudgaven af *Livets Bog*, som Ruth Olsen udbød til salg fra Kosmologisk Information og Bogbiksen i Klint.

Den 12. februar 2010 påtalte Martinus Institut udgivelsen som en ophavsretskrænkel-
se over for Kurt Christiansen med kopi til bl.a. Ruth Olsen.

Den 5. marts 2010 udsendte rådet for Martinus Institut information om udgivelsen af faksimileudgaven.

Ved email af 28. april 2010 skrev rådet for Martinus Institut til Søren Inge-mann Larsen som udgiver af hjemmesiden www.martinus-webcenter.dk og gjorde opmærksom på, at upload på hjemmesiden af elektroniske kopier af bl.a. trykte førsteudgaver af *Livets Bog*, *Det evige verdensbillede*, *Logik*, *Bisættelse*, 28 mindre bøger, symboler og et stort antal artikler på hjemmesiden uden forhåndskontakt med eller tilladelse fra instituttet udgjorde en krænkelse af instituttets ophavsret.

Ved brev af 15. december 2010 påtalte Martinus Institut over for Kurt Christiansen og Jan Langekær Åndsvidenskabsforlagets udgivelse af en række småbøger som en ophavsretskrænkel-
se.

I 2011 udgav Åndsvidenskabsforlaget faksimileudgaver af *Bisættelse*, *Logik*

og *Det evige verdensbillede*, de to første som scannede kopier af andenudgaven, *Det evige verdensbillede* som scannet kopi af førsteudgaven.

Ved brev af 11. oktober 2011 påtalte Martinus Institut over for Ruth Olsen udgivelse og salg af *Bisættelse* i gammel udgave som ophavsretskrænkelse.

Ved brev af 3. marts 2011 påtalte Martinus Institut over for Jan Langekær bl.a. salg af kopier af *Livets Bog*, *Bisættelse*, *Det evige verdensbillede* og småbøgerne som en ophavsretskrænkelse.

Den 11. marts 2013 fremsendte Martinus Institut udkast til stævning til de sagsøgte.

Om rettelser i Martinus' værker fremgår af et referat fra et bestyrelsesmøde den 30. marts 1976 i Martinus Institut, hvor Martinus selv var til stede:

”Originalmanuskripterne er de autentiske tekster. Eventuelle fejl i bøgerne i forhold til disse originaler må rettes.”

Martinus Instituts retningslinjer for udgivelse af *Det Tredje Testamente* er lagt på instituttets hjemmeside ved notat med bilag, dateret oktober 2013. Heraf fremgår bl.a.:

"3. Ny retskrivning og standardisering af specialudtryk

Ved genudgivelse af værket opdateres teksten til ny retskrivning i de bøger, Martinus ikke selv nåede at genudgive med ny retskrivning (*Livets Bog*, *Logik* og flere småbøger). Opdateringen sker i overensstemmelse med Retskrivningsordbogen fra Dansk Sprognævn. Bilag 1 viser en liste over forældede stave- og bøjningsformer, der er ændret til ny retskrivning.

Værkerne indeholder en række specialudtryk, hvor den anvendte form har varieret. Disse udtryk standardiseres og skrives på ensartet måde (bilag 2).

4. Sættfejl mv.

For at udgive værket i bogform skulle Martinus' maskinskrevne manuskript omsættes til bogtryk og efterfølgende korrekturlæses. Ved denne proces opstod uundgåeligt sættfejl mv.

For at afdække disse fejl sammenlignes den trykte førsteudgave med originalmanuskriptet, og den forkerte tekst rettes til ordlyden i manuskriptet.

Hvis der ikke findes et manuskript, kan bogens tekst kontrolleres med tidligere udgivelser i Kosmos og Kontaktbreve, og eventuelle fejl i bogen kan rettes i overensstemmelse hermed.

5. Åbenlyse småfejl og forglemmelser

Tryk- og stavefejl rettes. Desuden kan rettes andre åbenlyse småfejl og forglemmelser, der vedrører anførselstegn, apostrof, bindestreg, komma, mellemrum, kursiv, småord o.l.

6. Betydningsbærende fejl

Fejl, der ændrer tekstens betydning eller mening, forekommer i værket, men yderst sjældent. En sådan fejl rettes, og den rettede tekst ledsages af en note i bogen, så læseren klart

kan se, hvad der er ændret.

(...)

7. Dokumentation

Rettelser, der vedrører opdatering til ny retskrivning eller standardisering af specialudtryk (punkt 3), noteres på bilag 1-2.

Alle andre rettelser (punkt 4-6) registreres på en rettellesliste for hver bog, og hvis der er tale om en rettelse, der kræver note, registreres den også på et noteblad i bogen.

(...)"

Særligt vedrørende Martinus' foredrag fremgår af Kontakt fra Martinus Institut, dateret 25. marts 1965, side 3, bl.a. følgende:

"I samråd med mine venner har vi derfor besluttet, at vi vil forsøge, udover den undervisning i Martinus Kosmologi vi altid har fuldført, og som i år vil blive endnu mere intensiveret, idet salen vil blive forsynet med så mange stikkontakter, at enhver, der ønsker det, kan optage samtlige foredrag vederlagsfrit på bånd, at indbyde betydende foredragsholdere inden for andre kulturområder, såvel som vi vil forsøge at give plads for enkelte koncerter."

Kopi af den såkaldte Thorell-kopi og det såkaldte Thorell-manuskript er fremlagt ved bilagene 26, 27, 30, 32 og 33. Begge dokumenter er påført en påtegning af 21. juni 1982 underskrevet af de daværende rådsmedlemmer Ib Schleicher, Henning Laug og Willem Jan Kuijper.

Påtegningen på Thorell-kopien har følgende ordlyd:

"Kopi af ms. af Martinus.

Rettelser af Per Thorell.

Må iflg. Martinus ikke anvendes til udgivelse."

Påtegningen på Thorell-manuskriptet har følgende ordlyd:

"Per Thorells omskrivning af Martinus manuskript.

Må ikke anvendes til udgivelse."

Endelig fremgår af Whois information for www.det-tredie-testamente.dk:

"(...)

Domain: det-tredie-testamente.dk

(...)

Registrant

(...)

Name: STIFTELSEN TREDJE TESTAMENTET

Address: Eklandagatan 6

Postalcode: 412

City: 55 Goeteborg

Country: SE

(...)

Administrator

(...)

Name: Stiftelsen Tredje Testamentet

(...)"

Af en udskrift fra forsiden af hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk fremgår bl.a.:

"Er Det Tredie Testamente den lovede fortsættelse på Bibelen?
 (...)
 Velkommen!
 Fonden Det Tredie Testamente og Stiftelsen Tredje Testamentet"

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af Per Jan Neergaard, Kurt Christiansen, Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Jan Langekær, Willem Johannes Kuijper, Henrik Hedegaard, Ole Therkelsen og Trine Möller.

Per Jan Neergaard har forklaret bl.a., at han stiftede bekendtskab med Martinus' arbejde i 1974-75. Han arbejdede på instituttet i 2006 og indtrådte i rådet i 2008.

Rådets opgave er at opfylde formålsparagraffen. De arbejder for at udgive Martinus' værker uændret, dvs. de ændrer ikke i indholdet. Derimod opdateres retskrivningen. Martinus var kategorisk i forhold til indholdet, men havde et pragmatisk forhold til retskrivning. Der var i de tidlige udgaver også sket fejl i sættebøgerne. I den sidste genudgivelse har instituttet sammenlignet alle udgaver for at finde flest mulige af fejlene, herunder sættefejl. Den seneste er derfor den udgave, der er tættest på den oprindelige nogensinde. Ledetråden i forhold til genudgivelser er at være tro mod teksterne. Originalmanuskripterne er autentiske. Martinus tillagde ikke førsteudgaven nogen særstatus. Martinus udgav i sin levetid en ny udgave, når der var udsolgt, og i den ny udgave var rettet de fejl, der måtte have været i den tidligere udgave.

Instituttet skal også gøre Martinus' værker tilgængelige for interesserede. Det omfatter offentlig publicering og indebærer, at værkerne udgives trykt og f.eks. som ebøger. Det skal ske i "betryggende form". De kan således ikke ændre indholdet. Efter instituttets opfattelse er det, ud fra hvad Martinus har sagt, klart, at der med sætningen om at bevare de samlede værker uændret sigtes til indholdet. Martinus begyndte også selv at ændre teksterne til ny retskrivning. I symbolbøgerne er navneordene f.eks. skrevet med småt.

I *Livets Bog*, bind 1, er der foretaget 114 rettelser. I alle syv bind er det ca. mellem 114 og 195 pr. bind. Rettelser på grund af retskrivning er der ingen tal på. Han ved ikke, om over 200.000 rettelser er et realistisk antal, hvis retskrivning medregnes. Der er ganske få indholdsmæssige ændringer. I så fald er det dokumenteret ved en fodnote i bogen, så det er klart for læseren.

Arbejdet med værkerne foregår grundigt og i en nænsom og forsigtig proces. De har en konservativ tilgang, når de vurderer, om der er grundlag for at foretage en rettelse. Det er sproggruppen, der står for arbejdet. Rettelser godkendes herefter af rådet.

Pagineringsen i førsteudgaven var fortløbende. Det var svært at opretholde i senere udgaver. Martinus lavede imidlertid også en styknummerering, som er mere præcis, og som er opretholdt. På andre sprog vil paginering heller aldrig kunne bevares, men styknummerering kan.

Teksterne blev oversat, allerede mens Martinus endnu levede. Oversættelse indebærer nødvendigvis ændringer. Det accepterede Martinus, da indholdet var det væsentlige.

Der blev omkring 1980 indgået en aftale med Borgens forlag om rettighederne til teksterne. Aftalen ophørte fra den 1. januar 2009, hvorefter rettighederne blev instituttets.

Originalmanuskripterne til *Livets Bog* blev udgivet på instituttets hjemmeside i juni 2009. Institutet lagde også førsteudgaven ud på hjemmesiden i efteråret 2009. Teksterne kan tilgås online. De kan ikke downloades, men læses.

Institutet nægtede ikke at stille førsteudgaven af *Livets Bog* til rådighed. Institutet havde intet imod at udgive den, hvis der var interesse for det, men den interesse havde instituttet ikke oplevet. Der var ikke forinden nogen efterspørgsel ved henvendelser til instituttet. Man har hele tiden kunnet købe både førsteudgaven og senere udgaver antikvarisk på instituttet. Det har der kun været lille interesse for. De har stadig førsteudgaver liggende på instituttet.

Ad udskriften på ekstraktens side 463, som skulle vise, at Martinus' værker den 26. december 2008, og altså før instituttets udgivelse af *Livets Bog* på nettet, lå på www.martinus-media.dk, husker han ikke, om instituttet kendte til det på det tidspunkt.

Grunden til, at instituttet har anlagt retssagen er, at de er bekymrede for, om udgivelserne kan danne præcedens, sådan at også andre kan finde på at trykke eller udgive Martinus' værker. Det kunne også give vanskeligheder for instituttet i forhold til at forhandle kontrakter med udenlandske forlag. Institutets første prioritet er at beskytte værkerne, men økonomi også vigtigt, da Martinus havde en forventning om, at instituttet skulle kunne leve af udgivelserne. Efter at de i 2010 fik pakken med sagsøgte udgivelser, fik de lavet et notat om juraen hos en advokat. De var meget i tvivl om, hvad de skulle gøre, da de ikke ønskede at skabe splid i miljøet. De valgte i første omgang ikke at køre videre med sagen. De håbede på, at de sagsøgte ville holde op med at udgive værkerne, men i virkeligheden eskalerede det. Institutet har lidt økonomisk skade herved. I efteråret 2012 besluttede de så at indlede retssagen.

Martinus' foredrag er en introduktion til hans tanker. De varer ca. mellem 30 og 60 minutter hver. Det er Martinus' tanker, der udtrykkes mundtligt og i forenklet form.

Han har skrevet notatet på side 441 i ekstrakten. De anså forholdet med rekolorering af symbolerne i *Det evige verdensbillede* som ret alvorligt. Det er

sammensatte farver, der er svære at lave uden originalsymbolerne, som alene instituttet er i besiddelse af. De sagsøgte version er en helt ny udgave. Med hensyn til småbøgerne blev de godkendt af Martinus i rækkefølge og indhold. Nogle artikler var udarbejdet af andre, men godkendt af Martinus. Visse sådanne artikler er udeladt i de sagsøgte udgivelser, hvilket er en ret alvorlig omstrukturering.

Martinus så ikke teksterne som hellige eller som religion, men som videnskab. Han har ikke en personlig holdning til, om værkerne er hellige. Det er korrekt, at Martinus har sagt, at der var tale om en fortsættelse af Bibelen. De ord, som Martinus har nedfældet om den hellige Talsmand, mener han ikke at være i stand til at udlægge.

Han ved ikke, hvor mange der læser Martinus' værker. Han kender ikke til referatet på ekstraktens side 134, da det stammer fra før, han blev medlem af rådet.

Kurt Christiansen har forklaret bl.a., at han fik foræret de syv bind af *Livets Bog* i 1996-7. Der nok er ca. 20.000 personer i Danmark, der på et eller andet niveau beskæftiger sig mere eller mindre med åndsvidenskab, samt ligeledes 20.000 i andre lande.

Martinus fik kosmisk bevidsthed som 30-årig. Det består i, at man får mulighed for at få en indsigt i, hvordan universet er skruet sammen, som man ikke logisk kan tænke sig til. Martinus opfattede sig selv som et væsen inkarneret på jorden for at kunne transformere viden fra det ikke-fysiske til det fysiske.

Værket er defineret ved Martinus' egne tekster og kun dem. Teksterne betyder, at de i den udstrækning, som man evner at forstå dem i dybden, får mere og mere indflydelse på ens måde at leve på. Han siger selv "åndsvidenskab" frem for "Martinus", da Martinus ikke var en guru. Martinus har tilkendegivet i sine tekster, at det ikke var en ny religion. Det ønskede han ikke. Værkerne er langt vigtigere end helligt stof. Der er tale om et helligt vidensniveau.

Han mener ikke, der må ændres noget som helst i teksten, for så ændres betydningen af selve værket. Det fremgår af ordforklaringen bagest i bind 1, at en ordbogsforklaring ikke er nok, da der også ligger en symbolsk værdi i ordene. Det er farligt at ændre, hvis man ikke har forstået tingene til bunds. F.eks. ser han selv gennem nærmere analyse en klar forskel mellem ordet "mineralier" og ordet "minerale", som det er blevet rettet til i instituttets udgaver. Martinus har sagt, at der ikke må flyttes et komma. Han husker ikke, hvor det står, men Martinus har sagt det mange gange. Han kendte ikke selv Martinus. Det er korrekt, at de fleste rettelser handler om retskrivning. Ved oversættelse gendigtes, og det er en nødvendighed.

Forløbet startede med, at Søren Ingemann havde kontakt med instituttet og blev klar over, at instituttet håndterede teksterne på en uheldig måde ved at ændre på noget, de ikke mente, betød noget. Det var derfor presserende at

gøre noget for at sikre, at den ægte udgave blev tilgængelig for dem, der var interesserede. Søren, han og Thorsten oprettede derfor et website og lagde alle Martinus' tekster ud, så de kunne downloades. Han scannede dem selv ind. Her opstod den første konfrontation med instituttet, der skrev, at de straks skulle fjerne værkerne fra websitet. Han sagde til Søren, at han skulle overføre sitet til hans navn, og så ville han tage sig af det.

I 2010 havde han ikke selv meget med instituttet at gøre. Søren, Ruth, Jan og han selv mødtes med henblik på at drøfte udgivelse af værkerne, fordi instituttet ikke ville udgive den ægte vare, men kun den udgave, som de havde ændret i. Efter hans opfattelse var den at sidestille med en forfalskning. Han oprettede et forlag for at udgive værkerne. De andre skulle skaffe pengene. Han har ikke været involveret i detaljer omkring salg og pris. Aftalen var, at der skulle sælges til kostpris. Han lavede selv alting gratis.

Det er hans opfattelse, at de sagsøgte provokation har fået instituttet til at gå med til at udgive ting, de ellers aldrig ville have udgivet. De gjorde det for at sikre, at den ægte vare var til rådighed for alle. De havde ikke gjort det, hvis det kun havde været et spørgsmål om pris.

Om Thorell-manuskriptet forklarede han, at instituttet ville udgive *Den intellektualiserede kristendom*. Han kunne ikke leve med Ole Therkelsens sammenklipning af teksterne, da Martinus havde udviklet manuskriptet som en bog, der skulle være introduktionen til *Det Tredje Testamente*. Han blev på et tidspunkt gode venner med Thorells familie. Instituttet havde fået en række af Thorells ting, men familien gav også ham fuld adgang til de tekster og materialer, der var givet til instituttet. Instituttet ville ikke acceptere dette, hvorfor de leverede materialerne tilbage til familien. Han fik det manuskript, der er udgivet, og en stak dagbøger, herunder med notater om møder med Martinus. Instituttet ville nok straffe Thorell ved at skrive på manuskriptet, at det ikke måtte udgives.

I den bog, han har udgivet, er det Martinus' egne ord. Thorell og Martinus diskuterede formuleringerne, men Thorell kunne aldrig drømme om at ændre i Martinus' tekster ud over, at han spurgte Martinus til råds, som f.eks. ”synes du, den formulering er bedre end din egen?” Det ved han fra Thorells dagbøger.

Martinus ville gerne, at man optog hans foredrag, fordi han gerne ville udbrede sine idéer. Det tog dog overhånd. På et tidspunkt lå så mange ledninger på gulvet, at man faldt over dem. Så sagde Martinus, at det var bedst, der kun var nogle få, der optog. Der var ingen forbud i den forstand. Det er korrekt, at Martinus i 3-4 tilfælde sagde direkte, at der ikke måtte optages. Det viser, at man i øvrigt godt måtte optage.

Han var ikke blevet nægtet at købe førsteudgaven af *Livets Bog* på instituttet. Han havde heller ikke efterspurgt den, da han havde 3-4 eksemplarer. Han kender andre, der blev nægtet at købe den og blev henvist til antikvariat.

Han spurgte ikke instituttet om lov til at kopiere og udgive værkerne. Han fik i forbindelse med udgivelse af sin biografi lov til at gengive visse afsnit.

Han mener, at førsteudgaven er mere rigtig end originalmanuskriptet. Det er, fordi man må tage noget, der er tilgængeligt i en fornuftig og tilgængelig form, og som er praktisk overkommeligt. Man kan måske finde steder, hvor et enkelt ord er anderledes. Det er naturligt at opfatte førsteudgaven, der udgives, som den rigtige. En rettelse kan måske accepteres, hvis der kan påvises en fejl i forhold til manuskriptet.

Det er korrekt, at der blev udgivet flere udgaver i Martinus' levetid. Folk omkring Martinus havde travlt med at belære ham om, hvordan han skulle skrive. I et tilfælde er det sandsynligt, at Martinus' medarbejdere må have ændret noget bag hans ryg, for noget blev lavet om til noget, der var endnu mere forkert. Det blev senere rettet tilbage. Han kan ikke sige sikkert, hvornår det skete. Det er rigtigt, at det er et usikkerhedsmoment, at der er udgivet flere udgaver, mens Martinus levede, men det begrunder ikke, at f.eks. ”mineralier” fjernes efterfølgende.

Med hensyn til pagineringen antydede man ved at starte med side 1 i hver bog, at tingene ikke nødvendigvis hænger sammen. Det ønskede Martinus ikke, og derfor har han angivet numre hele vejen. Men det er en smagssag.

Med hensyn til *Logik* og *Bisættelse* har han valgt at udgive andenudgaven. Som han har skrevet i kolofonen, skyldes det typografiske forhold. Ellers ville det ikke gå ligeså hurtigt og være ligeså pænt. De skulle helst ligne de andre bind. Han må indrømme, at der også i den udgave fandtes et sted, hvor ”mineralier” var rettet til ”mineraler”. Han har udsendt rettelse og beklagelse herom.

Ad symbolerne har han i *Livets Bog* gengivet dem med de originale, lidt henfaldne farver, mens han i *Det evige verdensbillede* har fået rekonstrueret farverne. Originalerne er gamle, så det gamle pigment har ændret farve. De originale farver er derfor ikke længere originale. Martinus sagde, at han brugte regnbuens farver, og farverne er rekonstrueret herudfra.

Ruth Olsen har forklaret blandt andet, at hun har studeret Martinus' værker siden 1992. Hun besluttede, at hun ville arbejde på at udbrede budskabet. Hun overtog derfor Bogbiksen og udgivelsen af ”Den ny verdensimpuls”.

Det var formelt hende, der stod for salget af Åndsvidenskabsforlagets udgivelse af førsteudgaven af *Livets Bog*. Der var mange, der spurgte, om hun kunne skaffe førsteudgaven, fordi den ikke kunne fås på instituttet. På grund af diskussionen i hendes blad var folk blevet meget opmærksomme på, at der var forskel mellem udgaverne. Instituttet sagde, de ikke havde penge til at udgive førsteudgaven. De blev holdt hen i længere tid. Så tog andre initiativ til at gøre det, og hun gik med i projektet.

Instituttet oplyste til hende, at de solgte 25 sæt af *Livets Bog* om året, så hun

var lidt betænkelig ved, om de kunne få solgt bøgerne, men de solgte over 400 sæt det første år. Udgivelsen blev finansieret dels ved et beløb, som hendes forgænger havde opbygget i firmaet, dels ved sponsorpenge. Det var ikke meningen, at der skulle tjenes på projektet.

Folk købte bogen hos hende, fordi instituttet alene tilbød dem nogle lasede eksemplarer. De havde så forgæves søgt antikvariater. Hun troede, hun gjorde instituttet en stor tjeneste ved projektet, da de jo sagde, at de ikke havde pengene. Hun havde ikke gjort det, hvis instituttet selv havde udgivet førsteudgaven. Hun ville hellere, at de havde gjort det.

Hun vidste godt, at instituttet havde ophavsret til værket, men følte sig moralsk forpligtet. Hendes respekt for Martinus og hans ønsker var så stærk, at det var vigtigere end instituttet. Instituttet havde nogle stive holdninger, men efter de udgav førsteudgaven af *Livets Bog*, er de blødt lidt op. Hun tror ikke, at instituttet havde lagt førsteudgaven på nettet, hvis ikke de havde udgivet den.

Det var primært Søren, der talte med instituttet om førsteudgaven. Hendes dialog er gået gennem bladet, og hun gik ud fra, at instituttet kendte til det. Hun spurgte ikke om lov hos instituttet til at sælge bogen, da det var Åndsvidenskabsforlaget, der havde ansvaret for udgivelsen.

Hun mener, de sagsøgte har gjort, hvad de kunne for at finde en løsning. De har fået masser af støtteerklæringer og har fået mange penge i støtte til betaling af advokatregninger.

Da instituttet havde oplyst, at de solgte 25 sæt om året, kan hun ikke forestille sig, at instituttet har haft noget stort tab ved hendes salg af bøgerne. Hun sælger dem stadig. Der er 40-50 tilbage.

Søren Ingemann Larsen har forklaret bl.a., at han har interesseret sig for Martinus' værker siden 1990'erne. På et tidspunkt blev han opmærksom på, at udgivelsespolitikken fra instituttet var kørt i en forkert retning, da de kun vilde udgive værket i retskrivningsmæssigt opdateret form. Han var ikke enig i, at man kan lave om i formen, uden at det får indflydelse på indholdet. Hvis der ændres en smule, er det svært at definere indholdsændringen, men det kan give anledning til misforståelser. Martinus brugte bestemte ord, som stammer fra ældre dansk, f.eks. ”Jesus' pinlige oplevelser på korset”, hvor ”pinlig” i dag har en anden betydning. Han anlægger en videnskabelig tilgang, hvor der skal være adgang til kilden. Derfor kan man ikke nøjes med de udgaver, der er ændret efter Martinus' død.

Han mener, at alle rettelser er væsentlige. Han mener, han regnede sig frem til ca. 200.000 rettelser i alt i *Livets Bog*. Der var tale om alt fra mindre væsentlige til mere væsentlige rettelser. Der var også spørgsmålet om paginering, da det betyder noget, at værket fremstår som én bog. Der var også et eksempel, hvor der var rod med bogstaverne på forskellige kategorier af mennesker. Det væsentlige er, at folk har adgang til de udgaver, der sætter

dem i stand til selv at bedømme. Han kan ikke definere, hvad den lille ændring fra "aa" til "å" præcis betyder, men den betyder noget. Måske ikke så meget som mange andre ændringer. Rettelserne skaber en ny sprogdragt til hele værket, og nogle ord kommer til at virke mærkelige i sammenhængen. De har derfor større konsekvenser, end instituttet tror. Han mener, at instituttet gør sig skyldig i en fagligt set uforsvarlig tro på at kunne ændre på formen uden derved at ændre i indholdet. Der er en serie af moderniseringer, hvor de hele tiden laver om, og de bliver ved at sige, at de er autentiske.

Han har ikke været meget involveret i bogudgivelserne bortset fra, at indholdet af bøgerne er identisk med det, der ligger på hans hjemmeside. Kurt og han samarbejdede om indscanningen af de oprindelige førsteudgaver. Det var disse kopier, Kurt gik videre med i bogudgivelsen. Det var derimod ham, der stod for det tekniske på hjemmesiden.

Det startede med, at han indgik et samarbejde med Mary, som nu er medlem af rådet, og som er oversætter. Hun fandt alle de svære steder, og de konsulterede så originalmanuskripterne. Det kunne manuskripterne ikke holde til i længden, så han foreslog at scanne dem ind. Han fik lov til at scanne dem ind på og for instituttet. Han mente, at alle skulle have adgang til det, men på det tidspunkt, i 2004-5, ville instituttet ikke gøre det tilgængeligt.

Debatten blussede herefter op. Han kom til at give en CD med kopi af manuskriptet til Jan Langekær uden at tænke over det. Det blev han nødt til at fortælle instituttet, og det kom der en god dialog ud af. Han sagde, at det ikke kunne være rigtigt, at manuskriptet kun var for nogle ganske få, men instituttet nægtede at gøre det tilgængeligt. Han har brugt indscanningerne, da det er dem, der er lagt ud på hans hjemmeside.

Værkerne lå først på hjemmesiden www.martinus-media.dk. De er senere flyttet til www.martinus-webcenter.dk. Det skyldtes en kontrovers med Kurt om, hvem der skulle eje websitet. Værkerne ligger fortsat i dag på www.martinus-webcenter.dk. I forhold til det materiale, der ligger på instituttets hjemmeside, er kun originalmanuskripterne identiske. Førsteudgaven ligger nu også på instituttets hjemmeside, men man kan ikke downloade derfra. Det er heller ikke en fotografisk kopi, da instituttet har digitaliseret det. Resten er ikke lagt ud af instituttet.

Ad referatet på ekstraktens side 134 af et møde i 2006 forklarede han, at han ikke havde fået referatet til godkendelse. På mødet blev der ikke aftalt noget med ham. Diskussionen gik i realiteten på bøgerne. Han husker ikke, om de drøftede den elektroniske udgave.

Det er hans opfattelse, at ordene "bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side" betyder, at værkerne skal bevares, som de foreligger. Der kan laves en moderniseret udgave, men de oprindelige værker skal være tilgængelige. Der kørte en debat herom i Ruths blad, og han havde en del mailkorrespondance med Sven-Erik Rævdal og Henrik Hedegaard. Henrik opfattede det som lidt irriterende, at han blev ved, så han opgav lidt. I

den anmeldelse af *Livets Bog*, han skrev i Den ny verdensimpuls, skrev han bevidst for at opfordre instituttet til at tage sig sammen, at der uundgåeligt ville blive stillet krav om, at den originale tekst blev let tilgængelig for enhver. Instituttet kendte til debatten.

Han og Kurt lagde originalmanuskripterne ud på nettet den 24. februar 2009. Instituttet lagde dem ud i juni 2009. Den 27. marts 2009 fik han en opfordring fra instituttet til at tage værkerne af nettet. Han spurgte ikke forinden instituttet, om han måtte lægge manuskripterne ud, fordi han vidste, at de ville sige nej. Han mente at være berettiget af samvittighedsgrunde. Han havde opfordret instituttet til at gøre det tilgængeligt, men det ville de ikke.

Martinus var klar i mælet om, at hans værk var Talsmanden den hellige ånd og en videreførelse af Bibelen. Martinus havde en ganske særlig bevidsthed, og man kan derfor ikke ændre i hans tekst. Man kan ikke vide, hvad man laver om, da der står meget mellem linjerne. Der er tale om guddommelig viden.

Førsteudgaven er den første bog, som Martinus har godkendt. Den er derfor særligt væsentlig. Martinus havde den arbejdsmetode, at når et værk var færdigt, gik han videre til andre ting og overlod det videre til medarbejderne. Det må vurderes, om divergenser kan siges at være godkendt af Martinus. ”Kilden” er alle udgaver fra Martinus' tid. Førsteudgaven er mere relevant, da den er et godt udgangspunkt. Den har været godkendt af Martinus på et tidspunkt, hvorimod det er usikkert, om han har godkendt de senere udgaver. Nogle ændringer kan tyde på, at Martinus ikke har været ordentligt inde over, men det kan man ikke vide. Han bygger dette på, at der nogle steder er ændret til noget, der er endnu mere forkert, og derefter rettet tilbage igen.

Jan Langekær har forklaret bl.a., at han har stiftet fonden Det Tredie Testamente i 2004 og siden også startet Livets Skole. Han har studeret Martinus' værker siden 1992 og havde meget kontakt med instituttet indtil 2004. Han havde en anden opfattelse end instituttet, og han samlede derfor penge ind til selv at lave informationsarbejde.

Fonden arrangerer udstillinger, kurser mv. Han har været med til at starte 10 nye studiegrupper, men der opstår også mange andre. Fonden støtter dem med ekspertise. Der er mange mennesker involveret i projektet. Der er information i flere større byer og generelt på biblioteker. Interessen har været stigende de senere år.

I 2004-6 havde han et godt samarbejde med Borgens forlag om at få bøger i kommission. Herefter henvendte han sig til instituttet, der henviste til et forlag, men det fungerede ikke.

Han opdagede, at der var forskellige udgaver af værkerne. I en udgave fra 1989, som er rettet igennem, opdagede han eksempelvis i en studiekreds, at der fem gange var sætningsændringer. Folk mister tilliden til bøgerne, når deltagerne i studiekredsen læser noget forskelligt. Han mener, at instituttet

har ændret i værkerne uden at have lov til det, og at de derved forhindrer vækst i åndsvidenskaben.

I sommeren 2005 skrev han og Søren i Ruths blad. Derefter kørte debatten om at få de ægte bøger fra instituttet. Han blev inddraget i "firkløveret" i 2009. Han kendte et trykkeri i Tjekkiet, Kurt havde et forlag, Ruth havde bladet, og Søren havde et website. De kunne så lave bøgerne til kostpris. Han formidlede kontakten til trykkeriet i Tjekkiet, men det var Kurt, der fik dem trykt. Ruth og han sælger bøgerne. Han har dem med rundt på messer. Det har han ikke fået lov til af instituttet, og han har ikke spurgt om lov, fordi han vidste, hvad svaret ville være. Han har opfordret folk til at købe Kurts bøger, herunder via Ruths butik. Motivationen til at være med til projektet var, at instituttet ikke udgav bøgerne. Via debatten bevidstgjorde de folk om, at der fandtes flere versioner. De havde ingen økonomisk interesse i projektet. Det har kostet ham mange penge. Ingen har fået løn for arbejdet.

Ad emailen på ekstraktens side 434 kom han med opfordringen til at købe bøgerne, fordi instituttet anlagde retssag. Han tænkte, at bøgerne måske ville blive destrueret, og så var det bedre, at de blev solgt.

Han ved ikke, hvor mange bøger der er tilbage, men der er solgt mange. Hovedværket blev trykt i 500 sæt, og de er ikke helt udsolgt. Med alle bøgerne sammenlagt er der nok solgt 11-12.000. De bliver solgt billigere end instituttets bøger, der er alt for dyre, selv om instituttet heller ikke tjener på dem. I det seneste regnskab, han så, havde de haft et underskud på over 100.000 kr. Det er svært at sige, hvad omsætningen var. Et gæt vil være omkring et par hundrede tusind.

Han har også solgt CD'er med foredrag. I 2005 opdagede de, at man kunne købe Ole Therkelsens foredrag. Han ønskede at videregive Martinus' egne foredrag. Der var over 200, der var optaget. Da instituttet ikke ville udgive disse, måtte de gøre det. Han sagde til Willem, at de ville gøre det, og Willem protesterede ikke. Det var en CD med 50 foredrag for en 50'er. Det svarede nogenlunde til kostpris. De fleste blev givet væk.

Værkerne er absolut hellige. Martinus sagde selv, at det var guds ord, der direkte inkarnerede gennem ham. Det er afslutningen på Bibelen.

Han ejer ikke hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk. Den er ejet af nogle svenskere. Det er korrekt, at hans navn og adresse står på siden, men der er også nævnt mange andre. De hjælper hinanden. I stedet for at alle skal lave en hjemmeside, er der lavet en fælles. Han har intet med siden at gøre. Den svenske fond er lavet i 1999. Han er ikke medlem af den og har ikke noget med den at gøre. De arbejder ikke sammen om hjemmesiden. De danske tekster, der omhandler, hvad der sker i Brøndbyøster, er nok forfattet af ham. Der sidder en webmaster i Sverige, som han sender tingene til. Det kan godt være ham, der har skrevet teksten på ekstraktens side 448, og det er også ham eller andre hos dem, der har skrevet teksten på side 449. De er en gruppe på omkring 100 mennesker, da han ikke laver det hele selv.

Livets Skole indgår som en afdeling under fonden Det Tredie Testamente. Det er derfor fonden, der retteligt skal være sagsøgt og ikke skolen.

Willem Johannes Kuijper har forklaret bl.a., at han er formand for rådet. Martinus indsatte ham i rådet, dengang bestyrelsen, i 1980. Han var først bestyrer af kursuscentret og kom herefter tilbage til instituttets administration, som han arbejdede med indtil 2009. Han er nu pensionist, men sidder stadig i rådet.

Instituttets fundats ser nogenlunde ud, som den gjorde i 1980'erne. Bestyrelsen og Martinus havde mange møder om fundatsen. I den oprindelige stod også, at den var godkendt af Martinus. Det følger af § 3, stk. 2, at instituttet skal bevare Martinus' samlede værker uændret. I næste led står, at der skal ske publicering i betryggende form. I den gamle forklaring til fundatsen fra 1982 står, at det betyder, at der ikke må ændres i indholdet. Det var det, som den daværende bestyrelse og Martinus var kommet frem til. Martinus var tilbøjelig til at skrive lange sætninger, som var svære at oversætte. De spurgte ham derfor, om det var et problem at dele en sætning i to eller tre dele. Det var det ikke, sagde Martinus, men de måtte ikke ændre indholdet. Det er dette, der præger instituttets holdning. De kan ikke ændre indholdet, men godt formen. Ellers kunne man heller ikke oversætte.

Ved at ”gøre tilgængelige” forstår han publicere mv., som der også står. ”Disse” betyder de samlede værker. ”Bevare uændret” betyder ikke, at der skal publiceres uændret. Værkerne skal bevares uændret og udgives i betryggende form. Han mener dog også, at det er instituttets opgave at udgive i uændret form, hvis der er behov for det. Det følger også af referatet på ekstraktens side 134. Værkerne kan udgives i ændret form, men ikke med ændringer i indholdet. Det er korrekt, at der ikke står noget om ”indhold” i fundatsen, men det bygges på, at der står publicering i betryggende form. Det er aftalt med Martinus.

Der skete nogle overtrædelser af Martinus' ophavsret i 1979. Det var en trykker i Norge, der ville hjælpe instituttet, men Martinus mente, det var en overtrædelse af ophavsretten. Martinus har medunderskrevet brevene på ekstraktens side 108-9. Sådan gjorde han også i andre tilfælde. Han plejede ikke at underskrive uden at læse.

I januar 1980 vedtog bestyrelsen, at der i alle bøger tydeligt skulle markeres copyright, også på symbolerne. Det lå Martinus på sinde at håndhæve ophavsretten. Gavebrevet er et supplement til det testamente, han lavede otte dage forinden, hvor han efterlod alt til instituttet. Meningen er, at instituttet skal håndhæve ophavsretten. Ophavsretten er en indtægtskilde for instituttet.

Ad mødet i 2006 kan han ikke huske det ordret, men står inde for indholdet af referatet på ekstraktens side 134. Baggrunden for mødet var en diskussion af, hvordan man skulle håndtere rettelser for at få en ”basisudgave”. Søren kom senere frem til, at han syntes, det skulle være førsteudgaven. I 2006 var værkerne ikke scannet igennem, så de kendte på daværende tidspunkt ikke

omfanget af fejl og rettelser i værkerne.

I 2003 lagde nogle svenskere værket ud elektronisk. De havde da i instituttet besluttet, at søgefunktionen i *Livets Bog* og de øvrige værker skulle være tilgængelig. I 2007 skrev de, at overvejelser om *Det Tredje Testamente* på nettet var aktualiseret af, at værket fandtes på svensk. De var bange for, at de reelt ville miste ophavsretten, hvis værket blev lagt frit på nettet, og var derfor restriktive. De ville derimod gerne færdiggøre søgefunktionen. På det tidspunkt var rettighederne hos Borgens forlag. Hvis instituttet, inden de fik rettighederne tilbage pr. 1. januar 2009, havde villet udgive værket på nettet, måtte de have spurgt Borgens forlag om lov.

Der var ikke efterspørgsel på førsteudgaven af *Livets Bog*, inden den blev udgivet af de sagsøgte. De havde hele tiden antikvariske eksemplarer på instituttet og har aldrig haft udsolgt. De var selvfølgelig i forskellig stand. Nogle kunne være lidt nussede og med streger, og andre var fine. Siden 2009, hvor han holdt op, var han ikke rigtig involveret i henvendelser, men har ikke hørt om nogen kø for at få førsteudgaven.

Det var vistnok omkring 2009, at han blev bekendt med, at nogle ønskede førsteudgaven af *Livets Bog* tilgængelig. Han var ikke abonnent på Den ny verdensimpuls. De havde bladet på instituttet, men han kan ikke huske, om han læste dette. Han har formentlig været involveret i instituttets svar. Som der står, stillede de mod at gøre de trykte førsteudgaver tilgængelige. Det var principielt en god ide, men der måtte også ske en behovsvurdering. Hans vurdering er, at der ikke var et stort behov på dette tidspunkt.

Han ved ikke, hvorfor de sagsøgte gjorde, som de gjorde. De ville vel gøre det bedre. De overtog derved instituttets rolle. Han ved ikke, hvad deres mål var. Der var forud for de sagsøgtes udgivelse ingen opfordringer til, at instituttet selv skulle udgive. Det var først efterfølgende.

Han kendte selv Martinus, der ikke selv anså førsteudgaven som særlig. Når der i fundatsen står ”som de foreligger fra hans side”, må det være på det tidspunkt, hvor Martinus døde. Martinus godkendte alle udgaver indtil da. Man registrerede ikke dengang hver eneste rettelse. Det var heller ikke muligt at læse så grundig en korrektur.

Ad rettelserne på ekstraktens side 549 om D-E-F-mennesker, der blev rettet til D-E-G-mennesker og senere rettet retur, kan han ikke huske det konkrete tilfælde, men der kan selvfølgelig være sket fejl. Det var ikke sket med deres gode vilje.

Martinus var positiv over for ny retskrivning og begyndte selv at bruge denne i breve. I 1963 skrev han også *Det evige verdensbillede*, som er et supplement til *Livets Bog*, med ny retskrivning.

Det er fint at have forskellige meninger, men der er overreageret i denne sag. I nogle menneskers øjne er instituttet nu sværtet til. Det har en økonomisk

effekt, hvis de sagsøgte sælger bøger i stedet for instituttet. De sagsøgte har heller ikke samme omkostninger til at opretholde instituttet. Der er tale om unfair konkurrence. De sagsøgte har solgt en række eksemplarer, fordi de piskede en stemning op. Nogle tror nu på, at instituttet har ændret i værkerne.

Hvis de havde fået en ansøgning om, hvorvidt de ville stille førsteudgaven af Livets Bog til rådighed på nettet, som det sker i dag, ville de have overvejet det. Han ville selv have været positiv.

Det er korrekt, at Søren indscannede originalmanuskripterne på instituttet. Han har aldrig hørt fra Søren, at han gav en CD til Jan Langekær.

Forløbet omkring Thorell-manuskriptet var sådan, at Martinus skrev manuskriptet og derefter gav det til Thorell til korrektur. Thorell lavede så mange rettelser, at Martinus, der da var 88 og ikke så godt, ikke kunne håndtere det. Thorell klistrede så strimler over og skrev på maskine henover og gav det retur til Martinus. Martinus kunne se, at han ikke kunne bruge det, da der var mange rettelser. Han ville så have sit originalmanuskript tilbage. Det fik han også.

”Thorell-kopien” har instituttet fået retur. Det er den, hvor Thorell har skrevet i hånden samt sat strimler over og maskinskrevet. Thorell har siden renskrevet dette på sin egen maskine. Det er det, der hedder Thorell-manuskriptet. Det har instituttet også fået tilbage. Kurt Christiansen fik nogle papirer fra Thorell, men det var en redigeret version. Thorell har selv arbejdet videre med manuskriptet. Kurt har udgivet det som originalmanuskriptet, men det er det ikke, for et sådant var der ikke, da instituttet udleverede materialet til Kurt. Man kan også se det på skrifttyperne, fordi dette manuskript er skrevet med Thorells typer, der er de samme som i Thorells dagbog.

Martinus anså ikke sine tekster som hellige i almindelig forstand. Teksterne er ikke noget særligt, før folk generelt har anerkendt dem som sådan, men de har en særlig karakter. Martinus’ tanker er ikke en religion. Martinus har en logisk tilgang i modsætning til tro. De er ikke et trossamfund.

Han mener personligt, at værkerne er åndsvidenskab. De har en høj stjerne hos ham. Han kan ikke vurdere, om det er en fortsættelse af Bibelen. Titlen er *Det Tredje Testamente*, fordi der var to forudgående, det gamle og det nye, men disse er ikke skrevet af Martinus. Han kan ikke forholde sig til Søren's udsagn om, at teksten som sådan er hellig. Hvis der ikke kan ændres, kan der ikke oversættes. Rettelserne, der er foretaget, ses heller ikke at give indflydelse på oversættelserne.

Henrik Hedegaard har forklaret blandt andet, at han arbejder på instituttet og siden 1980 har været frivillig der. Han har siddet i rådet fra 1999 til 2006 og sidder i dag i sproggruppen, der planlægger og forbereder genudgivelser. Han har siddet i gruppen siden starten og har endnu længere arbejdet med retningslinjer for genudgivelser.

Sproggruppen sammenligner originalmanuskripterne med bøgerne og korri-gerer sætfejl. Det er et centralt led i hans arbejde at kortlægge alle rettelser mellem alle udgaverne. De har fundet en del sætfejl. Nogle fejl blev rettet tidligt, andre blev dengang overset. Dengang var der ikke samme overblik, fordi man kun kunne gøre det manuelt og ikke havde en søgefunktion.

Ledetråden ved genudgivelserne er at bevare værkerne uændret og at rette u-vedkommende småfejl, hvilket Martinus også selv var indstillet på. Allerede i *Livets Bog*-udgaven før den seneste blev der opdateret retskrivning, dvs. navneord skrevet med småt osv. De er meget forsigtige med rettelser og ret-ter meget få ting, f.eks. trykfejl og oplagte fejl som ”komisk bevidsthed”.

Retningslinjerne på ekstraktens side 534 er fra 2013, men konceptet har væ-ret gældende i årevis. De skrev denne kortere udgave i 2011, da de syntes, det skulle være klarere i forbindelse med, at værket kom på nettet. Retnings-linjerne kom på nettet i samme forbindelse. Det overordnede sigte har hele ti-den været det samme. Siden først i 1990erne var det nedfældet som et internt arbejdsdokument. Bilagsdelen har bevaret sin form. Historisk har der været rettet mere end efter disse retningslinjer. Særligt i 1980erne blev der rettet bl.a. kommafejl, herunder nogle, som de senere har rettet tilbage, fordi der ikke var grund til at rette. Det var ikke forkerte rettelser, men de var unød-vendige. Den seneste udgave er tættere på originalmanuskriptet end de tidli-gere udgaver. Der var eksempler på, at hele linjer var faldet ud i satsen. Det blev først opdaget ved den systematiske sammenligning af manuskriptet og bogudgaverne. Hvis der er enighed i sproggruppen og i rådet, rettes tek-sten tilbage til manuskriptets ordlyd.

Rettelserne dokumenteres i udførlige rettelseslister som på ekstraktens side 305. I bind I var der 114 rettelser, heraf 86 sætfejl. For de andre bind er det i nogenlunde samme størrelsesorden. Ny retskrivning tæller ikke som en ret-telse. Bilaget på side 536 viser generelle retskrivningsændringer. Stavemåden ”mineralier” er ændret til ”minerale”. Han mener ikke, der er forskel på de to ord.

Genudgivelse er fortløbende proces, der gentages alt efter, hvornår der er udsolgt. Så benytter man samtidig lejligheden til at rette de fejl, der måtte være. *Bisættelse* genudgives også. Den vil være en af de næste. Han er ikke selv ekspert i udgaverne af *Bisættelse*, men ved, at der er lavet rettelser i 1989-udgaven, som de ikke ville rette i dag. Det vil de nærstudere, når de kommer til det. Ved den seneste udgave af *Livets Bog* er der foretaget en endnu grundigere gennemgang end ellers. Det er også fremadrettet tanken at lave løbende genudgivelser. Denne gang har man dog gjort et ekstraordinært stort forarbejde.

Han deltog i mødet i 2006. Han husker, at man drøftede behovet for, om man skulle gå retur til førsteudgaven, fordi det skulle være mere oprindeligt. Dette synspunkt delte instituttet aldrig. De drøftede, om nogen var interesse-ret i førsteudgaven. De ville gerne se, om der skulle opstå et sådant behov og

i så fald se på genoptryk. De drøftede også en elektronisk udgave. I 2006 havde de scannet nogle udgaver ind, så det var en mulighed at udgive dem elektronisk.

Han mener, at sætningen i fundatsen om at bevare værkerne uændret indebærer, at værkerne ikke må ændres indholdsmæssigt. Det betyder ikke, at der ikke må ændres sættefejl eller kommaer. Martinus demonstrerede selv, at han ønskede at følge den nye retskrivning i værkerne. *Bisættelse* og *Det evige verdensbillede* udgav Martinus selv i ny retskrivning. I hovedværket *Livets Bog* var Martinus startet i gammel retskrivning og gjorde det derfor færdigt sådan. Han mener, det var konsekvent, at Martinus skrev i ny retskrivning, bortset fra at han fuldendte hovedværket i gammel retskrivning. Der er forskel på form og indhold. De bevarer værkerne uændret derved, at de ikke ændrer indholdet. Det bygger han på, at det står i bestyrelsesreferatet på ekstraktens side 106, at Martinus sagde, at fejl i bøgerne i forhold til originalmanuskripterne må rettes.

Det er sproggruppen og derefter rådet, der vurderer, om der er tale om fejl. De har ikke samme indsigt, som Martinus havde. De kan godt begå fejl, men i så fald korrigeres de, og alt dokumenteres i rettelseslisterne. Helt fra første færd, også på Martinus' tid, er der udgivet bøger med fejl.

Det er svært at tage stilling til, om værket er helligt. I så fald er det indholdet af det. Form og indhold hænger selvfølgelig sammen, men der er dokumentation for, at Martinus også selv rettede fejl. Der er tale om åndeligt indhold. Han er enig i, at der er tale om en fortsættelse til Bibelen.

Ole Therkelsen har forklaret bl.a., at han har været frivillig på instituttet i ca. 30 år og er foredragsholder og kursusleder. Han sad i rådet fra 1998 til 2004.

Martinus havde som mål at gøre mennesker bevidste om, hvordan livet fungerer. Han skrev analyser og argumenter, som man selv kan prøve af. Der er ikke tale om, at man skal tro på Martinus. Det er ikke en religion. De er heller ikke registreret som trossamfund. I *Livets Bog*, bind I, skrev Martinus, at det ikke var en religion, og det har han gentaget flere gange. Der er tale om åndsvidenskab. Martinus ville videnskabeliggøre kristendommen, men det er ikke det primære i hans værk. Ifølge ordbogen danner et helligt skrift grundlag for en religion. Det, der normalt forbindes med en religion, er der ikke tale om her. Martinus' videnskab er ikke anerkendt i andre videnskabelige kredse. De fysiske naturlove gælder, men det er ikke accepteret, at der er åndelige naturlove.

Førsteudgaven af *Livets Bog* har ingen særlig status. Martinus har gjort det klart, at manuskripterne er det, der tæller. Det er protokolleret, at der gerne må rettes tilbage til originalmanuskripterne, hvis der er fejl i bøgerne. Martinus ønskede selv en række rettelser i løbet af sit liv. I dag kan man helt anderledes effektivt elektronisk kontrollere, at der er 80 afvigelser fra originalmanuskriptet i førsteudgaven. Han mener, at den seneste udgave er tættest på originalen. Førsteudgaven er den, der har flest fejl.

Martinus ønskede, at instituttet havde ansvaret for udgivelserne. Analyser mv. var frit, men ansvaret for værkerne lå hos instituttet. Med hensyn til op-havsret var Martinus meget entydig. Han testamenterede alt, han havde, til instituttet. Endvidere præciserede han kort før sin død, at instituttet fik alle rettigheder til værkerne.

Martinus lod bestyrelsesmøderne optage på bånd de sidste syv år. Han har skrevet optagelserne ned og læst dem, og han har på den baggrund en klar opfattelse af, hvad Martinus ville. Rådet skal bestemme inden for instituttets rammer. Instituttets aktivitet skulle være så lille som muligt. Det skulle være, hvad andre ikke kunne lave, herunder ansvaret for at udgive bøger. ”Efter min bortgang er rådets vilje min vilje”, sagde Martinus. Uautoriserede kopier falder ikke indenfor, hvad Martinus ønskede.

Trine Möller har forklaret bl.a., at hun har siddet i rådet siden august 2009. Hun er også med i sproggruppen.

Sproggruppens arbejde er at sammenligne alle udgaverne. Før de fik edb, var det svært, da der er mange tusind sider. Nu kan man sammenligne alle udgivelserne og se, om der er variationer. De diskuterer i gruppen, om der er en afvigelse, hvad den skyldes, og om der skal rettes.

På ekstraktens side 534 er vist de retningslinjer, de kører efter. Man kan se af rettelleslisten på side 305 (*Livets Bog*, bind I), at de fleste ændringer er i henhold til manuskriptet. Hvis der er tvivl, ser de på originalmanuskriptet. Det ses af listen, at der i førsteudgaven er ganske mange fejl i forhold til manuskriptet. Det skyldes bl.a. den gammeldags trykkeproces. Bilaget på side 536 viser de mere generelle rettelser. Retningslinjerne er dateret 2013, men de har været der hele tiden. Hun startede i gruppen i 2010. Da var der interne retningslinjer. Da det viste sig, at andre var interesserede i dem, skrev de dokumentet, så det også kunne forstås af andre. Der står i realiteten det samme som før.

Førsteudgaven af *Livets Bog* har set fra instituttet ikke nogen særlig status. Martinus har rettet til, efterhånden som han selv udgav bøger. Derfor var der ingen grund til at lægge en bog ud, der var fyldt med fejl. Dengang var man også i gang med at lave en ny hjemmeside, og ting tager tid. Da der blev snak om førsteudgaven, blev den lagt ud. Desuden ligger de seneste udgaver på nettet. Originalmanuskripterne blev lagt ud i juni 2009, førsteudgaven i oktober 2009. Man kan sige, at man ved at lægge førsteudgaven, som de fire sagsøgte syntes havde særstatus, på hjemmesiden kom dem i møde samtidig med, at der er bøger, der er helt up-to-date.

Da de anlagde sagen, fremgik det ikke af hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk, at den skulle være svensk. Det var helt klart, at Jan Langekær stod som ansvarlig for hjemmesiden. Han var den eneste, der stod på den danske hjemmeside som ansvarlig og repræsentant. Han var den eneste gennemgående figur. Teksten står på dansk. Hun kan se i materialet, at der også står noget på svensk og engelsk på hjemmesiden. Hun siger ikke, at Jan står for hele

hjemmesiden, men for den danske del. Fonden Det Tredie Testamente, som Jan Langekær står for, var nævnt som kontaktadresse. Det samme var Livets Skole. Man kunne også donere til fonden.

Hun mener, at værkerne udgives uændret, da der ikke rettes i indholdet. Det er helt naturligt for enhver forfatter at ønske, at stave- og sætfejl rettes. Martinus har ikke ønsket at bevare disse fejl. Desuden gik Martinus også selv over til ny retskrivning, f.eks. i symbolbogen. Dog gjorde han hovedværket færdigt med gammel retskrivning, som han var begyndt på. Det er en helt naturlig fortolkning, at ”uændret” handler om indholdet.

Parternes synspunkter

Martinus Institut har i påstandsdokument af 28. oktober 2014 i forhold til samtlige sagsøgte gjort gældende:

- at *Det Tredje Testamente*, herunder *Livets Bog* (bind I-VII), *Bisættelse*, *Det evige verdensbillede* (Bog 1-3), *Logik*, 28 Småbøger, Martinus' udkast til manuskript til introduktionsbog til Værket, Martinus' lyd og videooptagede foredrag, Martinus' symboler og artikler og Martinus' skriftlige svar på diverse spørgsmål, er beskyttet af ophavsretsloven, jf. § 1.
- at Martinus Institut ved gavebrev af 18. juni 1980 har fået overdraget ophavsretten til samtlige Martinus' beskyttede værker.
- at der ikke er indgået aftaler om, at de sagsøgte har ret til at udnytte instituttets ophavsret.
- at hverken artikel 9 eller 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention berettiger de sagsøgte til at foretage ophavsretskrænkelserne. De sagsøgtes handlinger har ikke været nødvendige for at få adgang til *Det Tredje Testamente*. Instituttet har ikke ”tilbageholdt det uændrede kildemateriale”, og handlingerne kan ikke begrundes ud fra en påstået offentlig interesse. Førsteudgaverne har i øvrigt på intet tidspunkt – heller ikke i Martinus' levetid – haft nogen særstatus, heller ikke i form af at være ”hellig tekst”. Martinus opfattede ikke selv sit åndsarbejde som religion. Instituttet har ikke forhindret de sagsøgtes (eller andres) frie religionsudøvelse.

Særligt i forhold til Åndsvidenskabsforlaget er gjort gældende,

- at Åndsvidenskabsforlagets fortolkning af instituttets tilkendegivelse – angående de økonomiske forhold knyttet til ophavsretten – i informationsbrev fra februar 2009 er forkert og misforstået.
- at Åndsvidenskabsforlagets tilkendegivne forståelse af dansk ophavsret er fejlagtig.
- at Åndsvidenskabsforlaget har eksemplar fremstillet og tilgængeliggjort

for almenheden via spredning af faksimileudgaver af instituttets ophavsretsbeskyttede værker *Livets Bog* (bind I-VII), *Bisættelse*, *Det Evige Verdensbillede* (bog 1-3), *Logik* samt 25 småbøger.

at Åndsvidenskabsforlaget derved i strid med ophavsretslovens § 2 har udnyttet instituttets ophavsret til disse værker og skal ophøre hermed.

at værket *Martinus ufuldendte manuskript til bogen "Det Tredie Testamente"* udgivet af Åndsvidenskabsforlaget stort set svarer til Per Thorells omskrevne udgave af Martinus' udkast til manuskript til introduktionsbog til værket.

at der er tale om en bearbejdelse af Martinus' udkast til manuskript omfattet af instituttets ophavsret, jf. ophavsretslovens §§ 2 og 4, stk. 1.

at Åndsvidenskabsforlaget fejlagtigt har udlagt *Martinus ufuldendte manuskript til bogen "Det Tredie Testamente"* som værende Martinus' eget manuskript og eget værk.

at Åndsvidenskabsforlaget dermed i strid med ophavsretslovens §§ 2 og 3, stk. 2, har udnyttet Martinus' udkast til manuskript til introduktionsbog til værket ved at udgive og tilgængeliggøre Martinus' udkast til manuskript via spredning i en omarbejdet udgave (svarende til Per Thorells omskrevne udgave af Martinus' udkast til manuskript) under titlen *Martinus ufuldendte manuskript til bogen "Det Tredie Testamente"* og skal ophøre med uberettiget at udnytte disse værker.

Særligt i forhold til Kosmologisk Information er gjort gældende,

at Kosmologisk Information via salg i Bogbiksen af ulovlige kopier af *Livets Bog* (bind I-VII), *Bisættelse*, *Det Evige Verdensbillede* (bog 1-3), *Logik*, 25 småbøger og det ændrede manuskript til *Det Tredie Testamente* (*Martinus ufuldendte manuskript til bogen "Det Tredie Testamente"* af Kurt Christiansen) handler i strid med ophavsretslovens § 2 og skal ophøre med uberettiget at udnytte disse værker.

Særligt i forhold til www.martinus-webcenter.dk er gjort gældende,

at www.martinus-webcenter.dk ved at uploade Åndsvidenskabsforlagets ulovlige kopier af *Livets Bog* (bind I-VII), *Det Evige Verdensbillede* (bog 1-3), *Logik*, *Bisættelse*, 28 småbøger, bandede optagelser af Martinus' foredrag, Martinus' besvarelser af diverse spørgsmål samt Martinus' symboler og artikler ("Værkerne (3)") til brugernes vederlagsfrie download handler i strid med ophavsretslovens § 2, herunder § 2, stk. 4, i relation til offentlig fremførelse.

at www.martinus-webcenter.dk ved på sin hjemmeside ([http://](http://www.martinus-webcenter.dk)

/martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html) at henvise til Kosmologisk Informations salg af fysiske eksemplarer af scannede kopier af *Livets Bog* (bind I-VII), *Det Evige Verdensbillede* (bog 1-3), *Logik*, *Bisættelse* og småbøgerne medvirker til at udnytte instituttets ophavsretligt beskyttede værker i strid med ophavsretslovens § 2 og skal ophøre hermed.

- at www.martinus-webcenter.dk ved på sin hjemmeside (<http://www.martinus-webcenter.dk/martinus-foredrag.html>) at indsætte link til DTTs ulovligt uploadede lydfiler med 77 af Martinus' foredrag har medvirket til at udnytte instituttets ophavsretligt beskyttede værker i strid med ophavsretslovens § 2, jf. § 4, stk. 2.
- at www.martinus-webcenter.dk skal ophøre med uberettiget at udnytte Værkerne (3) og i den forbindelse fjerne de nævnte værker uploadet på internettet via dette link: <http://www.martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html>.
- at www.martinus-webcenter.dk skal ophøre med uberettiget at medvirke til at udnytte *Livets Bog* (bind I-VII), *Det Evige Verdensbillede*, *Logik*, *Bisættelse* og småbøgerne i strid med ophavsretslovens § 2 og i den forbindelse fjerne henvisningen til Kosmologisk Informations salg af fysiske eksemplarer af faksimileudgaver af ovennævnte værker.
- at www.martinus-webcenter.dk skal ophøre med uberettiget at medvirke til at udnytte de 77 lydfiler med Martinus' foredrag i strid med ophavsretslovens § 2, jf. § 2, stk. 4, og i den forbindelse fjerne linket til DTTs hjemmeside, hvorfra DTT tilbyder gratis download af 77 lydfiler med Martinus' foredrag.

Særligt i forhold til DTT og Livets Skole er gjort gældende,

- at DTT og Livets Skoles opfattelse af, at det alene er Åndsvidenskabsforlaget som eksemplar fremstiller og udgiver de ulovlige kopier af *Livets Bog* (bind I-VII), *Det Evige Verdensbillede* (Bog 1-3), *Logik*, *Bisættelse*, samt 25 småbøger ("Værkerne (4)"), der kan gøres ansvarlig for krænkelse af instituttets ophavsret, er fejlagtig.
- at DTT og Livets Skoles salg af disse værker samt Martinus' foredrag i mp3-format udgivet på CD i forbindelse med f.eks. kursusaktiviteter på Livets Skole og udstillinger på messer er i strid med ophavsretslovens § 2.
- at DTT ved at uploade 77 lydfiler med Martinus' foredrag til brugernes vederlagsfrie download handler i strid med ophavsretslovens § 2, herunder § 2, stk. 4, i relation til offentlig fremførelse.
- at DTT og Livets Skole ved at eksemplar fremstille og udgive 13 småbøger handler i strid med ophavsretslovens § 2.

at DTT ved på sin hjemmeside (www.det-tredie-testamente.dk) at hen-
vise til ulovlige kopier af *Livets Bog* (bind I-VII), *Det Evige Ver-*
densbillede (Bog 1-3), *Logik, Bisættelse*, 28 småbøger, Martinus'
foredrag, Martinus' svar på diverse spørgsmål samt Martinus' sym-
boler og artikler uploadet på internettet via følgende link: [http://
/martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html](http://martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html) medvirker til uberetti-
get at udnytte instituttets ophavsretligt beskyttede værker i strid
med ophavsretslovens § 2, herunder § 2, stk. 4, om offentlig fremfø-
relse.

at DTT og Livets Skole skal ophøre med at udnytte Værkerne (4),
herunder 13 småbøger, i strid med ophavsretslovens § 2.

at DTT og Livets Skole skal ophøre med uberettiget at medvirke til at
udnytte *Livets Bog* (bind I-VII), *Det Evige Verdensbillede* (Bog 1-
3), *Logik, Bisættelse*, 25 småbøger samt Martinus' symboler og ar-
tikler uploadet på internettet via følgende link: [http://martinus-web-
center.dk/martinus-boger.html](http://martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html) i strid med ophavsretslovens § 2, stk.
4, om offentlig fremførelse og i den forbindelse fjerne henvisninger
til <http://martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html> på forsiden af
www.det-tredie-testamente.dk.

at DTT skal ophøre med uberettiget at udnytte Martinus' 77 lydopta-
gede foredrag i strid med ophavsretslovens § 2, jf. § 2, stk. 4, og i
den forbindelse fjerne de nævnte værker uploadet på internettet via
dette link: <http://det-tredie-testamente.dk/forfatteren/foredrag>.

De sagsøgte har i påstandsdokument af 28. oktober 2014 gjort gældende, at
de sagsøgte handlinger ikke udgør en krænkelse af Martinus Instituts op-
havsrettigheder, idet:

Det er fast antaget, at hensynene til religions- og ytringsfrihed i Den Europæ-
iske Menneskerettighedskonventions artikel 9 og 10 kan medføre, at en
konkret handling ikke udgør en ophavsretlig krænkelse på trods af, at hand-
lingen ikke omfattes af de lovbestemte undtagelser til den ophavsretlige ene-
ret.

De betingelser, der i henhold til lovbestemmelser, praksis og litteratur gælder
for, at de sagsøgte handlinger kan retfærdiggøres i henhold til menneskeret-
tighedskonventionens artikel 9 og 10 er opfyldt i denne sag.

Det kan udledes af praksis og den juridiske litteratur, at der i en sag, hvor
brud på ophavsretten muligvis kan retfærdiggøres ud fra hensyn til ytrings-
og informationsfrihed skal foretages en afvejning af hensynet til den ophavs-
retlige beskyttelse og ytrings- og informationshensynet i konventionens arti-
kel 10.

Det er fastslået i praksis ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
(EMD) i sagen *Ashby Donald m.fl. mod Frankrig* og den svenske Højeste-

rets dom i sag nr. 1998.125 samt i den juridiske litteratur, at en ophavsretlig relevant handling kan forsvares med henvisning til artikel 10, selv om handlingen ikke falder ind under en i loven defineret undtagelse til den ophavsretlige eneret.

EMD anfører i *Ashby Donald m.fl. mod Frankrig*, at begrænsninger i yttings- og informationsfriheden alene kan forsvares i henhold til konventionen, såfremt begrænsningen udspringer af lov, følger et legitimt formål samt er nødvendig i et demokratisk samfund.

Den af instituttet påberåbte eneret forfølger ikke et legitimt behov, der er nødvendigt i et demokratisk samfund.

Konventionens artikel 9 beskytter retten til at udøve sin religion. Ved religionsudøvelse skal forstås retten til gudstjeneste, undervisning (forkyndelse), andagt (bøn) og overholdelse af religiøse skikke, jf. artiklens ordlyd.

En ophavsretlig relevant handling kan forsvares med henvisning til artikel 9, selv om handlingen ikke falder ind under en i loven defineret undtagelse til den ophavsretlige eneret. Retten skal foretage en afvejning af hensynet til den ophavsretlige beskyttelse og retten til at udøve sin religion.

I sagen *Kuznetsov m.fl. mod Rusland* bekræfter EMD, at artikel 9 indebærer et hensyn til at kunne studere og diskutere religiøse tekster. At studere og diskutere religiøse tekster forudsætter i sagens natur, at man har reel adgang til disse tekster.

Instituttet har kun – efter sagsøgte påbegyndte udgivelsen – gjort værket tilgængeligt på sin hjemmeside. Værket er over 2000 sider langt, og man har på instituttets hjemmeside alene adgang til at klikke sig igennem værket side for side. Dette gør det umuligt at få et overblik over værkets bind, ligesom det ikke er muligt at medbringe værket steder, hvor der ikke er adgang til internettet. Det er heller ikke muligt at udskrive værket fra hjemmesiden.

Den måde, hvorpå værket præsenteres på instituttets hjemmeside, gør det umuligt reelt at studere og i øvrigt anvende teksterne på en konstruktiv måde. Det er utvivlsomt ikke tilstrækkeligt i relation til tilgængelighed.

Instituttets tilgængeliggørelse af det originale manuskript skete 7 måneder efter, sagsøgte påbegyndte offentliggørelsen, og 14 måneder efter offentliggørelsen af førsteudgaven af værket. Det fremgår af bilag P.

Instituttets tilgængeliggørelse af det uændrede kildemateriale på hjemmesiden i en utilstrækkelig form må alene anses som en anerkendelse af, at man har fundet dette nødvendigt, og at der var en reel og legitim interesse i at have adgang til at kunne forske og studere det uændrede kildemateriale.

Ved ikke at gøre det uændrede kildemateriale tilgængeligt, forhindrer instituttet i realiteten andre i at få adgang til at læse og studere religiøse tekster, hvilket er af afgørende betydning for udøvelsen af deres religion.

EMD udtaler i *Ashby Donald m.fl. mod Frankrig*, at handlingen skal være 1) i offentlighedens interesse, 2) nødvendig og 3) ikke være af kommerciel karakter, førend ophavsretlige enerettigheder kan tilsidesættes i henhold til artikel 9. Samme betingelser må anses for at være gældende vedrørende artikel 10.

Det har enorm betydning for den store personkreds, der studerer Martinus' værk og lever efter Martinus' verdensopfattelse, at der er adgang til det originale kildemateriale.

Instituttet har kategorisk nægtet at udgive værket i den originale uændrede version på trods af adskillige opfordringer hertil fra en række personer, der lever efter Martinus' verdensopfattelse.

De sagsøgte handlinger er derfor i offentlighedens interesse, idet offentligheden og herunder det store antal personer, der lever efter Martinus' verdensopfattelse, af instituttet nægtes adgang til de originale værk.

Instituttet begrundet den manglende udgivelse med, at man har udgivet reviderede udgaver af værket, der blot kan erstatte førsteudgaverne.

Værket er helligt, hvilket er bekræftet både af Martinus selv og qua beskrivelsen af værket som "Det Tredie Testamente".

Kendetegnet ved hellige tekster er, at deres værdi er mere end blot de budskaber og den mening, som teksterne indeholder. Det er selve teksten, der er hellig. Hellige tekster må anses for særligt følsomme over for ændringer.

En revideret udgave af en hellig tekst kan aldrig erstatte en hellig tekst. Den kan alene tjene som en indføring i den hellige teksts indhold, men ikke som en erstatning.

Dette understøttes af, at det alene er Martinus, der har den fulde indsigt i teksterne. Dette er der enighed om mellem parterne. Enhver ændring af teksterne vil være udtryk for en subjektiv forståelse af teksterne, der ikke er udtryk for Martinus' indsigt, og som ikke er på niveau med Martinus' indsigt.

Da Martinus selv skriver, at læseren ikke er stand til at forstå den fulde sandhed, må der uundgåeligt gå indhold og forståelse tabt, som de personer, der har udført revisionen ikke har haft for værket. Det er erkendt af instituttet, at disse personer ikke har Martinus' indsigt.

Der er foretaget mere end 240.000 rettelser den reviderede udgave af værket, hvoraf mange af disse rettelser ikke kan tilbagespores i rettelisterne. Et så stort antal rettelser indebærer, at værket i sin reviderede form ikke længer er Martinus' ord, men en fortolkning af værket, der giver sig ud for at være kildemateriale. De reviderede udgaver er til tider så mangelfulde, at instituttet selv har fundet, at en nyere revideret udgave af værket ikke kunne tjene som forlæg for oversættelse.

Alene at have adgang til de reviderede udgaver af værket giver derfor et utilstrækkeligt grundlag for at studere og forske værket.

Instituttets udgivelse af reviderede udgaver af værket kan derfor ikke begrundes, at de sagsøgte ikke skulle nyde beskyttelse efter artikel 9 og 10, da de reviderede udgaver aldrig vil kunne erstatte førsteudgaverne indeholdende Martinus' egen tekst.

De sagsøgte har derfor udgivet værket, da det var eneste mulighed for at give offentligheden og dermed også de mange personer, der lever efter Martinus' verdensopfattelse, adgang til det originale værk. Sagsøgtes handlinger var derfor nødvendige for, at der var reel adgang til det værk, som af en stor kreds af personer betragtes som helligt i sin uændrede form.

Derudover er sagsøgtes handlinger kendetegnet ved, at de ikke er drevet af kommercielle eller økonomiske hensyn, og de sagsøgte har ingen fortjeneste haft ved deres handlinger. Det har alene været ønsket om at kunne udøve sin religion.

Det følger af betænkningen til 1995-ophavsretsloven, at ophavsretten har til formål at sikre kunstnere et vederlag, der tilskynder kreative kræfter til ny produktion og ny udbredelse af værker, og at dette værn ikke skal være så stærkt, at det vanskeliggør eller umuliggør enhver disposition fra anden side over én gang skabte og udbredte værker.

Instituttet har arvet rettighederne til Martinus' værker, og den ophavsretlige beskyttelse skal derfor ikke i denne sag fungere som incitament til at skabe nye værker. Det er alene en beskyttelse af den økonomiske værdi af rettighe-derne og en beskyttelse af Martinus' og værkernes integritet, som er reelle beskyttelseshensyn, der kan påberåbes af Instituttet.

Instituttet har på intet tidspunkt tilkendegivet, at man af økonomiske årsager ikke ønskede at udgive værket, eller at man fandt det i strid med Martinus' ønske at udgive værket. Instituttet er derfor ikke fremkommet med en beskyttelsesværdig begrundelse for, hvorfor hensynet til ophavsretsbeskyttelsen måtte tillade en indskrænkning af de sagsøgtes rettigheder efter artikel 9 og 10.

I den svenske højesteretsdom, 1998.125, udgav et svensk forlag bogen ”Mein Kampf” på det svenske marked uden at have rettighedshaverens tilladelse med den begrundelse, at bogen var uopdrivelig Sverige. Her var det af afgørende betydning for, at forlaget ifaldt ansvar efter ophavsretsloven, at bogen faktisk var tilgængelig i andre lande. Derudover havde forlaget et økonomisk incitament til at udgive bogen.

Nærværende sag er afgørende forskellig fra den svenske højesteretsdom, da der slet ikke har været mulighed for at opdrive værket ud over nogle få antikvariske eksemplarer, hverken i Danmark eller i udlandet – bl.a. for de mange deltagere i studiekredse.

Afvejningen af hensynene til konventionens artikel 9 og 10 over for ophavsretten er således i denne sag i realiteten en afvejning af sagsøgte og mange andres adgang til at kunne studere værker, der er essentielle for udøvelsen af deres religion, og instituttets ophavsret til værker, som det er instituttets erklærede hovedformål at mangfoldiggøre og udgive.

Instituttet er ikke fremkommet med en reel og beskyttelsesværdig begrundelse for, hvorfor man nægter at udgive den uændrede udgave af værket. Ved ikke at udgive det uændrede kildemateriale, men kun udgive reviderede udgaver af værket, benytter instituttet dermed ophavsretten til at gennemtrumfe sin egen fortolkning af værket til skade for de personer, der fortolker værket anderledes, og – endnu vigtigere – instituttet fjerner emner i værket, der er genstand for diskussion blandt dem, der studerer og debatterer Martinus' værker.

Ved afvejningen af hensynet til artikel 9 og 10 og instituttets beskyttelse efter ophavsretsloven, ville det derfor også af denne grund være uproportionalt, hvis sagsøgte skulle anses for at have krænket instituttets ophavsrettigheder. Instituttets (mis)brug af ophavsretten ligger uden for ethvert beskyttelseshensyn.

Det ufuldendte manuskript udgør ligesom Martinus' øvrige værker en hellig tekst for de personer, der lever efter åndsvidenskaben.

Instituttet har som erklæret opgave at udbrede Martinus' værker, herunder det såkaldte ”Ufuldendte manuskript”.

Da Instituttet ikke har ønsket at udgive dette manuskript, har Åndsvidenskabsforlaget af samme grunde som udgivelsen af de øvrige udgivelser, været nødsaget til at udgive dette manuskript, således at interesserede kunne studere også dette hellige værk.

Instituttet har ikke anført legitime hensyn til, hvorfor det måtte være berettiget til at afholde religiøse mennesker fra at få adgang til deres hellige tekster.

Særligt i relation til www.martinus-webcenter.dk er gjort gældende, at tilgængeliggørelsen af Martinus' foredrag ikke udgør en krænkelse af Instituttets ophavsret. Foredragene er ikke ophavsretligt beskyttede, og selv, hvis dette skulle være tilfældet, har Martinus med undtagelse af fire specifikke begivenheder selv givet tilladelse til, at hans foredrag kunne optages og anvendes frit.

Det var nødvendigt for specifikt disse fire taler at understrege, at de ikke måtte optages, fordi alle andre taler netop gerne måtte optages. Med undtagelse af de fire begivenheder var det frit for enhver at optage foredragene, og der var ingen begrænsning for, hvorledes optagelserne kunne anvendes.

Optagelserne er ikke foretaget af ansatte på instituttet og kan på ingen måde siges at tilhøre dette.

Særligt i relation til DTT og Livets Skole er det gjort gældende, at hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk hverken tilhører DTT eller Livets Skole, hvilket fremgår af udskrift fra DK Hostmaster, som viser, hvem der er indehaver af domænenavnet.

Hjemmesiden indeholder undersider, der varierer alt efter, hvilket sprog man vælger. Går man ind på en af de andre undersider, henvises man til den svenske fond.

Hverken DTT eller Livets Skole har derfor kontrol over, hvilket indhold der findes på siden. Hverken DTT eller Livets Skole kan derfor holdes ansvarlige for indhold på hjemmesiden.

Parterne har i det væsentligste procederet i overensstemmelse hermed.

Rettenns begrundelse og afgørelse

Det lægges indledningsvis til grund, at Martinus ved gavebrev af 18. juni 1980 overdrog samtlige rettigheder over sine værker til Martinus Institut. Det er herefter Martinus Institut, der forvalter rettighederne til værkerne.

Det er ubestridt mellem parterne, at de sagsøgte har udgivet, henholdsvis medvirket til at udgive, og/eller tilgængeliggjort værket *Det Tredje Testamente* som beskrevet i påstandene, dog således at det bestrides, at DTT, Livets Skole eller Jan Langekær personligt er ansvarlige for indhold på hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk.

Når bortses fra lydfilerne med en række af Martinus' foredrag, har de sagsøgte som begrundelse for, at ophavsretten ikke er krænket, alene gjort gældende, at de sagsøgte eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse af Martinus' værk er berettiget i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 9 og 10.

For så vidt angår hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk finder retten, uanset at hjemmesiden ses registreret til "Stiftelsen Tredje Testamentet" med adresse i Sverige, at DTT og Livets Skole må anses reelt at være ansvarlige for det danske indhold på hjemmesiden. Retten har herved lagt vægt på, at DTT fremstår som medunderskriver på hjemmesidens forside, jf. bilag 44, at Jan Langekær selv har forklaret at have skrevet eller medvirket til at skrive de danske tekster på hjemmesiden, og at der gennemgående henvises til DTT, Livets Skole og Jan Langekær som kontaktpunkter.

Med hensyn til lydfilerne med foredragene lægges efter bevisførelsen til grund, at der er tale om foredrag holdt af Martinus selv, og at foredragene indeholder Martinus' tanker udtrykt mundtligt og i forenklet form. Det findes på den baggrund godtgjort, at der er tale om en litterær fremstilling udtrykt i tale, der er omfattet af ophavsretslovens § 1.

Det fremgår af Kontaktbrevet fra 1965, at Martinus generelt tillod båndopta-

gelse af foredragene. Der findes imidlertid ikke herved at være godtgjort en tilladelse, der går ud over optagelse til eget brug, og således ikke en tilladelse til via lydoptagelsen at gøre værket tilgængeligt for andre. Det forhold, at Martinus i fire specifikke tilfælde helt forbød optagelse af foredragene, kan ikke føre til andet resultat. Foredragene findes således omfattet af Martinus Instituts ophavsretlige beskyttelse.

Med hensyn til det såkaldte Thorell-manuskript findes det ved de fremlagte bilag 26 og 27, herunder påtegningerne fra 1982, samt bilag 30 og 32 bevist, at der ved det af Åndsvidenskabsforlaget udgivne manuskript er tale om en af Per Thorell foretaget bearbejdning af Martinus' originalmanuskript. Manuskriptet er derved omfattet af Martinus Instituts ophavsretlige beskyttelse, jf. ophavsretslovens § 4, stk. 1.

Det er ubestridt, at de sagsøgte ikke fik eller bad om Martinus Instituts tilladelse forud for udgivelse og tilgængeliggørelse af værket som beskrevet i påstandene.

Spørgsmålet er herefter, om Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 9 og 10 kan føre til, at de sagsøgte eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse af Martinus' værk var berettiget. Hensynet til de sagsøgte rettigheder efter artikel 9 og 10 skal afvejes over for Martinus Instituts ophavsret og dermed instituttets rettigheder efter konventionens 1. tillægsprotokol, artikel 1, om ret til respekt for ejendomsretten.

Uanset om der anses at være tale om udøvelse af tro som omfattet af anvendelsesområdet for konventionens artikel 9, finder retten ikke, at der i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis er grundlag for at udstrække retten hertil til at omfatte de sagsøgte udgivelse eller tilgængeliggørelse af *Det Tredje Testamente* som sket i modstrid med Martinus Instituts ophavsret. Retten finder endvidere ikke, at hensynet til de sagsøgte ytringsfrihed under de foreliggende omstændigheder kan veje tungere end hensynet til Martinus Instituts ophavsret.

Retten har herved lagt vægt på, at de sagsøgte selv frit kan studere og leve efter Martinus' værk, herunder i de af dem ønskede udgaver, og at ophavsretten ikke indebærer nogen begrænsning i de sagsøgte mulighed for ved egne foredrag, bøger eller lignende at udbrede kendskabet til Martinus' tanker til andre. De sagsøgte kan endvidere frit fremkomme med kritik af den måde, hvorpå instituttet forvalter sin opgave med bevarelse og udgivelse af Martinus' værker.

Retten finder efter bevisførelsen endvidere ikke grundlag for at antage, at Martinus Institut har forvaltet sin opgave i forhold til udgivelse af værket på vilkårlig vis, herunder henset til karakteren af de foretagne rettelser, der i øvrigt dokumenteres.

I forhold til konventionens artikel 10 må det på den ene side tillægges vægt, at udgivelse og tilgængeliggørelse af værket efter de sagsøgte forklaringer

ikke skete med kommercielt formål. På den anden side må der lægges vægt på, at de sagsøgte frit kan udbrede deres eget syn på værket, herunder på de forskellige udgaver, og fremkomme med kritik af instituttets forvaltning af sin opgave med bevarelse og udgivelse af Martinus' værker. Det kan ikke anses at have været nødvendigt for at understøtte disse synspunkter eller for den samfundsmæssige debat at udgive eller tilgængeliggøre den fulde længde af en række af Martinus' bøger mv. i strid med Martinus Instituts ophavsret.

Retten finder herefter, at håndhævelse af ophavsretten i de foreliggende tilfælde ikke strider mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 eller 10.

Martinus Instituts påstande tages derfor i det hele til følge.

Thi kendes for ret:

Åndsvidenskabsforlaget v/ Kurt Christiansen skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte Martinus Idealfonds ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden.

Åndsvidenskabsforlaget v/ Kurt Christiansen skal ophøre med at eksemplarfremstille og tilgængeliggøre eksemplarer af *Det Tredje Testamente* til almenheden.

Kosmologisk Information og Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte Martinus Idealfonds ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved tilgængeliggørelse for almenheden.

Kosmologisk Information og Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen skal ophøre med at tilgængeliggøre eksemplarer af *Det Tredje Testamente* til almenheden.

www.martinus-webcenter.dk v/ Søren Ingemann Larsen skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte Martinus Idealfonds ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved tilgængeliggørelse for almenheden ved offentlig fremførelse.

www.martinus-webcenter.dk v/ Søren Ingemann Larsen skal anerkende uberettiget at have medvirket til at udnytte Martinus Idealfonds ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved tilgængeliggørelse for almenheden.

www.martinus-webcenter.dk v/ Søren Ingemann Larsen skal ophøre med for almenheden at tilgængeliggøre eksemplarer af *Det Tredje Testamente* ved offentlig fremførelse, og i den forbindelse skal www.martinus-webcenter.dk fjerne ulovlige eksemplarer uploadet på internettet.

www.martinus-webcenter.dk v/ Søren Ingemann Larsen skal ophøre med sin

medvirken til tilgængeliggørelse for almenheden ved spredning af eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal www.martinus-webcenter.dk fjerne henvisningen på <http://martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html> til Kosmologisk Information og Kosmologisk Information v/ Ruth Olsens salg af ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*.

www.martinus-webcenter.dk v/ Søren Ingemann Larsen skal ophøre med sin medvirken til tilgængeliggørelse for almenheden ved offentlig fremførelse af ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal www.martinus-webcenter.dk fjerne linket til Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation's hjemmeside (<http://www.martinus-webcenter.dk/martinus-foredrag.html>), hvor Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation tilbyder gratis download af 77 lydfiler med Martinus' foredrag.

Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Åndsvidenskab v/ Jan Langekær skal anerkende at have været uberettiget til at udnytte Martinus Idealfonds ophavsretligt beskyttede værk, *Det Tredje Testamente*, ved eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden.

Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation skal anerkende uberettiget at have medvirket til at udnytte *Det Tredje Testamente* ved tilgængeliggørelse for almenheden.

Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Åndsvidenskab v/ Jan Langekær skal ophøre med eksemplar fremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden af eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation fjerne ulovlige eksemplarer i form af lydfiler uploadet via dette link: <http://det-tredie-testamente.dk/forfatteren/foredrag>.

Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation skal ophøre med sin medvirken til tilgængeliggørelse for almenheden af ulovlige eksemplarer af *Det Tredje Testamente*, og i den forbindelse skal Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation fjerne henvisningen til <http://www.martinus-webcenter.dk/martinus-boger.html> på forsiden af www.det-tredie-testamente.dk.

Under sagens fortsatte behandling for retten har de sagsøgte efter dommen af 11. december 2014 blandt andet nedlagt følgende selvstændige påstand:

Sagsøger tilpligtes at anerkende, at man ved alene at udbyde dele af Værket i dets oprindelige uredigerede form via dennes hjemmeside, uden at læseren har mulighed for at udskrive det, handler i strid med § 3, stk. 2, i fundats for Martinus Idealfond.

Sagsøger har i relation til denne påstand nedlagt afvisningspåstand.

I denne deldom afgøres afvisningsspørgsmålet.

Deldommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Deldommen er med parternes indforståelse afgjort på skriftligt grundlag.

Parternes synspunkter

De sagsøgte har i påstandsdokument af 5. september 2016 anført følgende:

"...

Til støtte for den selvstændige påstand gøres det gældende,

at det følger af ordlyden af fundatsens § 3, stk. 2, at sagsøger har pligt til at "bevare Martinus' samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side", samt til at gøre værkerne tilgængelige for interesserede, "herunder ved publicering",

at det følger af kommentarerne til de identiske bestemmelser i Martinus Åndsvidenskabelige Instituts love af 25. maj 1982 (bilag Q), som fundatsen afløste i 1996, at bestemmelserne nærmere skal forstås således, at: "Værkerne skal bevares uændret, så eftertiden ikke skal være i tvivl om, hvad der faktisk er Martinus' egne værker, og hvad der ikke er", og at "Instituttet skal sørge for udgivelse af værkerne ... Det skal ske i betryggende form, ved at der ikke foretages ændringer i indholdet",

at det følger af 1982-lovenes indledende tekst, at disses bestemmelser er afstemt med Martinus og er udarbejdet på baggrund af indgående drøftelser på bestyrelsesmøder i årene forud for Martinus' død som dokumenteret via referater fra møderne samt via afskrift af de fuldstændige båndoptagelser fra møderne, som opbevares på instituttet,

at da fundatsens formålsbestemmelse er identisk med formålsbestemmelsen indeholdt i 1982-lovene, og da formålsbestemmelsen ifølge 1982-lovenes § 9 aldrig må ændres, er drøftelserne med Martinus på de nævnte bestyrelsesmøder af direkte relevans for fortolkningen også af den gældende fundats,

at referaterne og udskrifterne af drøftelserne fra bestyrelsesmøderne med al ønskelig tydelighed viser, at formålsbestemmelsen skal forstås, således som den umiddelbare ordlyd tilsiger det – at det er fondens opgave at udgive Værket, således som Martinus efterlod det, uden foretagelse af ændringer af nogen art,

at dette også fremgår af det som bilag R fremlagte manuskript til talen

holdt af det daværende rådsmedlem Ib Schleicher i 1981 få måneder efter Martinus' død såvel som af det som bilag S fremlagte notat udarbejdet af det daværende rådsmedlem Henning Laug i 1985, at det i perioden umiddelbart efter Martinus' død var rådsmedlemmernes opfattelse, at lovene, i overensstemmelse med deres ordlyd og i overensstemmelse med de ovennævnte klare og righoldige fortolkningsbidrag fra bestyrelsesmøderne, foreskrev, at der ikke må rettes i Værket bortset fra åbenlyse trykfejl,

at der alene i den reviderede udgave af Livets Bog er foretaget mere end 240.000 ændringer,

at sagsøger sågar har ændret stavemåden af Værkets hovedtitel "Det Tredie Testamente" stavet med "i" til "Det Tredje Testamente" stavet med "j",

at en gennemgang af blot 16 sider af Martinus' manuskript til det posthumt udgivne delværk "Den Intellektualiserede Kristendom" endvidere viser, at der i væsentligt omfang blot på disse få sider er foretaget indiskutable ændringer,

at den af sagsøger udgivne reviderede version således ikke opfylder den klare formålsbestemmelse indeholdt i fundatsens § 3, stk. 2,

at sagsøger heller ikke opfylder fundatsens formålsbestemmelse med den onlineadgang til den originale version af Værket, som man efter de sagsørgtes påbegyndelse af deres udgivelsesaktiviteter har stillet til rådighed for offentligheden,

idet det kun er dele af Værket, der er tilgængeligt på denne vis, og

idet der alene er mulighed for at klikke sig igennem Værket side for side uden mulighed for at udskrive det,

at den interesserede offentlighed følgelig ikke levnes nogen praktisk mulighed for at studere det over 7.000 sider lange værk i den originale version, som Martinus efterlod,

at sagsøger følgelig groft har tilsidesat den kerneopgave, man er pålagt i medfør af fundatsen,

at spørgsmålet om, hvorvidt sagsøger forvalter sine forpligtelser og ansvar til Martinus' værker ikke er bedømt i relation til de af sagsøger nedlagte sanktionspåstande om rimeligt vederlag, erstatning og godtgørelse samt om fjernelse af påståede ulovlige eksemplarer og offentliggørelse af dom,

- at skriftsteder, citater osv., som er dokumenteret og fremlagt i og med de sagsøgtes processkrift C, ikke er indgået i rettens vurdering ved bedømmelse af krænkelsspørgsmålet, som dette er afgjort ved den afsagte deldom,
- at retten kan og skal tage stilling til de sagsøgtes nedlagte selvstændige påstand, hvilken kan bedømmes retligt, er aktuel, af konkret interesse for de sagsøgte, som følgelig har en retlig interesse i rettens bedømmelse af påstanden,
- at spørgsmålet om, hvorvidt sagsøger ved alene at udbyde dele af Værket i dets oprindelige uredigerede form via sagsøgers hjemmeside, uden at læseren har mulighed for at udskrive det, handler i strid med § 3, stk. 2, i fundats for Martinus Idealfond, ikke som påstået af sagsøger har været behandlet af retten i forbindelse med forberedelsen og behandlingen af sagen under den første delhovedforhandling,
- at det spørgsmål, retten ved den afsagte deldom har taget stilling til, var, om sagsøgers vilkårlige forvaltning af Værket havde nogen betydning for spørgsmålet om, hvorvidt de sagsøgte havde krænket sagsøgers op-havsret,
- at retten ikke ved at tage stilling til de sagsøgtes selvstændige påstand skal tage stilling til spørgsmål, man tidligere har taget stilling til,
- at de sagsøgtes selvstændige påstand ikke for retten er relevant for selve krænkelsspørgsmålet, hvilket allerede er afgjort ved den afsagte deldom,
- at de sagsøgtes selvstændige påstand derimod er relevant i forbindelse med rettens pådømmelse af sagsøgers sanktionspåstande, ligesom den selvstændige påstand vil være relevant under en ankesag, idet den til støtte for den selvstændige påstand i processkrift C påberåbte dokumentation ikke var retten bekendt ved pådømmelse af krænkelsspørgsmålet,
- at retten ved materielt at pådømme de sagsøgtes selvstændige påstand ikke vil skulle omgøre den afsagte deldom,
- at den afsagte deldom, som det meget klart fremgår af deldommen på side 36 og 37, alene omhandler de sagsøgtes krænkelse af sagsøgers op-havsret,
- at der ved deldommen således ikke er taget stilling til, hvorvidt sagsøger ved sin forvaltning af Værket handler i strid med fundatsens § 3, stk. 2,
- at de sagsøgtes selvstændige påstand, hvilken er nedlagt til forsvar for og

- legitimering af de sagsøgtes handlinger, i forbindelse med rettens pådømmelse af sagsøgers sanktions- og erstatningspåstande som nævnt ovenfor utvivlsomt kan bedømmes retligt, er aktuel, af konkret betydning og interesse for de sagsøgte, som følgelig også må have en retlig interesse i rettens pådømmelse heraf,
- at de sagsøgtes selvstændige påstand, de hertil knyttede anbringender og den påberåbte dokumentation ikke kunne eller burde have været fremført i forbindelse med forberedelsen af den første del af sagen vedrørende krænkelsspørgsmålet,
- at det ikke er for sent først i forbindelse med rettens behandling af sanktionspåstandene at fremsætte den selvstændige påstand, de hertil knyttede anbringender og den påberåbte dokumentation,
- at der ikke indtrådt præklusion, idet den selvstændige påstand, de hertil knyttede anbringender og den påberåbte dokumentation er fremsat rettidigt i de sagsøgtes processkrift C, blandt andet til imødegåelse af det af sagsøger i processkrift 2 i relation til sanktionspåstandene anførte,
- at sagsøger først i sagsøgers processkrift 2 den 10. december 2015 nedlægger konkrete sanktionspåstande,
- at de sagsøgtes selvstændige påstand, de hertil knyttede anbringender og den påberåbte dokumentation i det hele bygger på forhold, der er eller burde være sagsøger bekendt,
- at sagsøger ikke vil lide noget uforholdsmæssigt tab, ved at retten pådømmer den selvstændige påstand og i øvrigt inddrager de hertil knyttede anbringender og den påberåbte dokumentation i rettens pådømmelse af sanktionspåstandene,
- at retten ikke tidligere har taget stilling til, hvorvidt sagsøgers vilkårlige forvaltning af Værket har betydning for rettens pådømmelse af sagsøgers – efter deldommens afsigelse – nedlagte sanktionspåstande,
- at retten ej tidligere har taget stilling til, hvorvidt sagsøger ved alene at udbyde dele af Værkets i dets oprindelige uredigerede form via sagsøgers hjemmeside, uden at læseren har mulighed for at udskrive det, handler i strid med § 3, stk. 2, i fundats for Martinus Idealfond, hverken i forbindelse med pådømmelse af krænkelsspørgsmålet afgjort ved den foreliggende deldom eller i forbindelse med den forestående pådømmelse af sagsøgers sanktionspåstande,
- at der ikke – med de sagsøgtes selvstændige påstand, de hertil knyttede anbringender og dokumentation – er tale om anvendelse af hverken subtile sondringer eller fiktive konstruktioner, ligesom der ej heller er

tale om, at de sagsøgte søger at løsrive behandlingen af sagsøgers vilkårlige forvaltning,

at sagsøger på intet tidspunkt – på trods af gentagne opfordringer hertil - har villet forholde sig til den massive dokumentation, de sagsøgte har fremlagt til underbygning af sagsøgers manglende iagttagelse af de forpligtelser og det ansvar, sagsøger som forvalter af Værket er pålagt; forpligtelser og ansvar, man fra sagsøgers side helt åbenlyst ikke hverken evner eller ønsker at opfylde og efterleve,

at de sagsøgte selvstændige påstand er formuleret så konkret og præcist, som sagsøgers mangelfulde forvaltning af Værket – hvilket er udførligt beskrevet og dokumenteret i processkrift C – giver anledning til, og

at at sagsøger med sin helt sikre opfattelse af, at sagsøgers ageren til fulde er og har været i overensstemmelse med de ønsker og krav, Martinus havde til eftertiden, ikke burde frygte en prøvelse af de sagsøgte selvstændige påstand, ligesom en sådan prøvelse ikke burde volde hverken problemer eller medføre en uforholdsmæssig forlængelse af processen."

Sagsøger har i et processkrift af 5. september 2016 anført følgende:

"...

1. Som det fremgår af de sagsøgte processkrift C af 22. januar 2016 - herunder navnlig under anbringenderne til støtte for påstanden s. 27-28 - drejer de sagsøgte nye selvstændige påstand sig om spørgsmålet om, hvorvidt sagsøger forvalter sine rettigheder til Værket korrekt, herunder i forhold til måden hvorved Værket udbydes på sagsøgers hjemmeside og i forhold til håndteringen af foretagelsen af rettelser. Dette var imidlertid netop genstand for omfattende skriftveksling og bevisførelse forud for byrettens deldom af 11. december 2014. De sagsøgte argumenterede netop med, at sagsøger ved sit (efter de sagsøgte opfattelse for begrænsede) udbud af Værket på hjemmesiden og ved at have foretaget (efter de sagsøgte opfattelse omfattende) rettelser til Værket ikke forvalter rettighederne til Værket korrekt og at de sagsøgte derfor skulle frifindes for sagsøgers påstande om ophavsretskrænkelser. De sagsøgte argumenterede følgelig for, at krænkelserne som følge af sagsøgers forvaltning af sine rettigheder ikke skulle føre til domfældelse. De sagsøgte henviste i den forbindelse til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 og 10. Der kan bl.a. henvises til de sagsøgte anbringender gengivet i dommen side 30, fra 6. afsnit:

"Instituttet har kun - efter sagsøgte påbegyndte udgivelsen - gjort værket tilgængeligt på sin hjemmeside. Værket er over 2000 sider langt, og man har på instituttets hjemmeside alene adgang til at klikke sig igennem værket side for side. Dette gør det umuligt at få et overblik over værkets bind, ligesom det

ikke er muligt at medbringe værket steder, hvor der ikke er adgang til internettet. Det er heller ikke muligt at udskrive værket fra hjemmesiden.

Den måde, hvorpå værket præsenteres på instituttets hjemmeside, gør det umuligt reelt at studere og i øvrigt anvende teksterne på en konstruktiv måde. Det er utvivlsomt ikke tilstrækkeligt i relation til tilgængelighed..."

Endvidere kan bl.a. henvises til dommen fra side 31, fra 10. afsnit:

"Der er foretaget mere end 240.000 rettelser den reviderede udgave af værket, hvoraf mange af disse rettelser ikke kan tilbagespores i rettelisterne. Et så stort antal rettelser indebærer, at værket i sin reviderede form ikke længe er Martinus' ord, men en fortolkning af værket, der giver sig ud for at være kildemateriale. De reviderede udgaver er til tider så mangelfulde, at instituttet selv har fundet, at en nyere revideret udgave af værket ikke kunne tjene som forlæg for oversættelse.

Alene at have adgang til de reviderede udgaver af værket giver derfor et utilstrækkeligt grundlag for at studere og forske værket.

Instituttets udgivelse af reviderede udgaver af værket kan derfor ikke begrundes, at de sagsøgte ikke skulle nyde beskyttelse efter artikel 9 og 10, da de reviderede udgaver aldrig vil kunne erstatte førsteudgaverne indeholdende Martinus' egen tekst."

For så vidt angår byrettens udtrykkelige stillingtagen kan henvises til dommen fra side 35, fra 4. afsnit:

"Uanset om der anses at være tale om udøvelse af tro som omfattet af anvendelsesområdet for konventionens artikel 9, finder retten ikke, at der i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis er grundlag for at udstrække retten hertil til at omfatte de sagsøgtes udgivelse eller tilgængeliggørelse af Det Tredje Testamente som sket i modstrid med Martinus Instituts ophavsret. Retten finder endvidere ikke, at hensynet til de sagsøgtes ytringsfrihed under de foreliggende omstændigheder kan veje tungere end hensynet til Martinus Instituts ophavsret.

Retten har herved lagt vægt på, at de sagsøgte selv frit kan studere og leve efter Martinus' værk, herunder i de af dem ønskede udgaver, og at ophavsretten ikke indebærer nogen begrænsning i de sagsøgtes mulighed for ved egne foredrag, bøger eller lignende at udbrede kendskabet til Martinus' tanker til andre. De sagsøgte kan endvidere frit fremkomme med kritik af den måde, hvorpå instituttet forvalter sin opgave med bevarelse og udgivelse af Martinus' værker.

Retten finder efter bevisførelsen endvidere ikke grundlag for at antage, at Martinus Institut har forvaltet sin opgave i forhold til udgivelse af værket på

vilkårlig vis, herunder henset til karakteren af de foretagne rettelser, der i øvrigt dokumenteres.

I forhold til konventionens artikel 10 må det på den ene side tillægges vægt, at udgivelse og tilgængeliggørelse af værket efter de sagsøgte forklaringer ikke skete med kommercielt formål. På den anden side må der lægges vægt på, at de sagsøgte frit kan udbrede deres eget syn på værket, herunder på de forskellige udgaver, og fremkomme med kritik af instituttets forvaltning af sin opgave med bevarelse og udgivelse af Martinus' værker. Det kan ikke anses at have været nødvendigt for at understøtte disse synspunkter eller for den samfundsmæssige debat at udgive eller tilgængeliggøre den fulde længde af en række af Martinus' bøger mv. i strid med Martinus Instituts ophavsret.

Retten finder herefter, at håndhævelse af ophavsretten i de foreliggende tilfælde ikke strider mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 eller 10."

I sin argumentation over for Procesbevillingsnævnet for at få tilladelse til at anke deldommen fastholdt de sagsøgte ovennævnte argumentation, jf. bilag 77 side 3, sidste afsnit:

"Martinus Instituttet har arvet den ophavsretlige beskyttelse, som værkerne nyder. Instituttet er derfor alene forvaltere af den ophavsret, der tilkom Martinus Thomsen ved hans skabelse af disse værker. Ved at nægte at udgive førsteudgaverne af værkerne, benytter Martinus Instituttet denne ophavsret til at foretage indskrænkninger i de sagsøgte informations- og ytringsfrihed samt religionsfrihed...."

2. Som det ses, har spørgsmålet, som den nye påstand vedrører, altså allerede været behandlet af byretten i forbindelse med forberedelsen og behandlingen af sagen under den første delhovedforhandling. Byretten kan ikke nu under behandlingen af sanktionsspørgsmålene igen tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt sagsøger forvalter sine rettigheder til Værket korrekt. Jeg henleder særligt opmærksomheden på ovenstående citat fra byrettens dom side 35:

"Retten finder efter bevisførelsen endvidere ikke grundlag for at antage, at Martinus Institut har forvaltet sin opgave i forhold til udgivelse af værket på vilkårlig vis, herunder henset til karakteren af de foretagne rettelser, der i øvrigt dokumenteres."

Skulle byretten tage materielt stilling til den nye påstand og set hypotetisk give de sagsøgte medhold i påstanden, ville byretten skulle omgøre sin dom, hvilket der ikke er hjemmel til, hvorfor påstanden bør afvises.

3. De sagsøgte indrømmer endog i processkrift D af 3. maj 2016 s. 3 under f), at de *"enige i, at spørgsmålet om, hvorvidt sagsøger forvalter sine forpligtelser og ansvar til Martinus' værker korrekt, er behandlet og omfattet*

af den afsagte deldom". De anfører endog i processkrift E af 22. juli 2016 s. 3, at byrettens konklusion vedrørende spørgsmålet var baseret på "*den på det daværende tidspunkt foreliggende dokumentation*" og videre s. 5, at byretten med den nu (sammen med bilag C må man forstå) fremlagte dokumentation vil finde, "*at sagsøgers forvaltning af Værket ikke lever op til de ønsker og krav, Martinus autoritativt og dokumenterbart havde og krævede for eftertidens anvendelse af hans værker*" - med andre ord anfører de sagsøgte her, at byretten vil komme til et andet resultat i anden omgang baseret på den nye dokumentation. Dette kan ikke læses som andet end en bekræftelse af, at byretten allerede har afgjort spørgsmålet på baggrund af den dokumentation, de sagsøgte på daværende tidspunkt havde valgt at fremlægge. De sagsøgte har imidlertid ikke flere skud i bøssen ved samme retsinstans i forhold til allerede afgjorte spørgsmål.

4. De sagsøgte bygger imidlertid samtidig en konstruktion op, fx i Processkrift D s. 3 under f), idet de videre anfører, at byrettens allerede truffne afgørelse gælder "*i relation til selve krænkelsesspørgsmålet og ikke i relation til den resterende behandling og vurdering af de af sagsøger nedlagte sanktionspåstande.*" Denne subtile sondring giver ingen juridisk mening og hviler på en fiktiv konstruktion. Det giver ganske enkelt ingen mening at løsrive behandlingen af sagsøgers forvaltning af sine rettigheder til værket i henseende til henholdsvis en krænkelsesdel og en sanktionsdel - og slet ikke i en situation, hvor byretten har vurderet, at der ikke er grundlag for at antage, at sagsøger har "*forvaltet sin opgave på vilkårlig vis, herunder henset til karakteren af de foretagne rettelser.*" Dette forhold understreges da også af, at påstanden er generelt udformet og ikke på nogen måde afgrænset til alene at omhandle sanktionsdelen.

5. I øvrigt bemærkes, at de sagsøgte slet ikke har retlig interesse i en særskilt pådømmelse af påstanden. Spørgsmålet om, hvorvidt sagsøger handler i strid med sin fundats er et anliggende for fondsmyndighederne at bedømme. De sagsøgte kan klage til fondsmyndighederne, såfremt de mener, at sagsøger handler i strid med fundatsen. Om dette måtte være tilfældet, er herefter et anliggende mellem fondsmyndigheden og sagsøger (og sagsøgers bestyrelse/rådet). De sagsøgte er imidlertid ikke påtaleberettigede i forhold til en rets sag herom og har altså ingen retlig interesse i en pådømmelse af den nye påstand.

6. Hertil kommer, at den nye påstand, de hertil knyttede anbringender og den mængde af citater, der er optrykt i processkrift C af 22. januar 2016, under alle omstændigheder burde have været henholdsvis nedlagt, fremsat og inddraget i forbindelse med forberedelsen af hovedforhandlingen af den første del af sagen og ikke først nu i relation til sanktionsspørgsmålene, der jo knytter sig til spørgsmålet om krænkelse, der blev pådømt under den første hovedforhandling. Der er indtrådt præklusion, jf. retsplejelovens § 358, stk. 1, jf. stk. 6. Der er ingen undskyldelige grunde til, at dette ikke er sket tidligere, det vil føre til en forsinkelse af sagen nu at inddrage den nye påstand, de nye

anbringender til støtte herfor og det nye materiale og det vil ikke medføre noget uforholdsmæssigt tab for de sagsøgte, at de sagsøgte afskæres fra at nedlægge den nye påstand, fremsætte de nye anbringender og inddrage det nye materiale til støtte for påstanden.

7. Konklusionen på ovenstående må herefter være, at retten nu træffer afgørelse om afvisning af den nye påstand med dertil hørende anbringender og fremmer sagen mest muligt, herunder ved berømmelse af hovedforhandlingen af den anden del af sagen om sanktionsspørgsmålene snarest muligt, som det var tiltænkt ved beslutningen om opdelingen af sagen på retsmødet den 16. januar 2014. Herved kan den anden hovedforhandling som oprindeligt forudsat af parterne og byretten koncentreres om sanktionsdelen. Sagsøger lider betydelige retstab ved den langvarige proces, idet de sagsøgte ikke alene fortsætter med de krænkelser, de er blevet dømt for af byretten, men igangsætter også løbende nye krænkelser. De sagsøgte kan naturligvis ikke i den forbindelse blot henvise til, at sagsøger blot kunne have anlagt en forbudssag vedrørende krænkelserne mod de sagsøgte, da en sådan forbudssag ville have indebåret yderligere omkostninger for sagsøger. I øvrigt overser de sagsøgte, at sagsøger jo under alle omstændigheder endvidere skulle have anlagt en hovedsag."

Retten's begrundelse og afgørelse

Det følger af retten's dom af 11. december 2014, at sagsøger i forhold til de sagsøgte har de ophavsretlige rettigheder i relation til de værker, der er relevante for denne sag.

Den selvstændige påstand, som de sagsøgte har nedlagt under denne sag, relaterer sig til, hvorvidt sagsøgers faktiske forvaltning af sin virksomhed er i overensstemmelse med den for sagsøger gældende fundats. Det kan lægges til grund, at sagsøger er uenig heri.

Det følger af almindelige retsprincipper, herunder princippet om retlig interesse, at der i udgangspunktet ikke er en almindelig adgang for enhver til at opnå en retlig prøvelse af, hvorvidt en bestemt anden juridisk person udøver sin virksomhed m.v. i overensstemmelse med de bestemmelser, som er gældende for den pågældende herunder bestemmelser fastsat i fundats, vedtægter o. lign. Uanset at det kan lægges til grund, at de sagsøgte har en vis ideel interesse i sagsøgers virksomhed og forvaltningen heraf, vil dette forhold ikke i sig selv være tilstrækkelig til, at de sagsøgte kan opnå den retlige prøvelse, som følger af deres påstand.

De sagsøgte har under sagen blandt andet gjort gældende, at baggrunden for de sagsøgtes udgivelser af værker, som sagsøger har rettighederne til, beror eller i det mindste i væsentlig grad beror på en uenighed om forståelsen af visse dele af den fundats, som er gældende for sagsøger. Dette forhold findes imidlertid ikke at kunne føre til, at det ovennævnte udgangspunkt kan fravi-

ges. Retten bemærker herved, at en manglende, egentlig prøvelse af den påstand, som der under denne dom tages stilling til, ikke afskærer de sagsøgte fra under sagens fortsatte behandling som et anbringende at gøre gældende, at en eventuel kompensation eller erstatning bør fastsættes under hensyn til den angivne uenighed i relation til sagsøgers fundats og uenighedens indhold og karakter.

Da de sagsøgte herefter ikke har den fornødne konkrete, aktuelle og individuelle retlige interesse i at få prøvet den af de sagsøgte til selvstændig dom nedlagte påstand, tages sagsøgers afvisningspåstand allerede derfor til følge.

Der træffes afgørelse om sagsomkostninger i forbindelse med sagens endelige afgørelse.

Thi kendes for ret:

Den af de sagsøgte Åndsvidenskabsforlaget v/Kurt Christensen, Kosmologisk Information, Kosmologisk Information v/Ruth Olsen, www.martinus-webcenter.dk v/Søren Ingemann Larsen, Fonden Det tredje Testamente/The Third Testament-Foundation, og Livets skole i Åndsvidenskab v/Jan Langekær til selvstændig dom nedlagte påstand, hvorefter sagsøger Martinus Idealfond tilpligtes at anerkende, at man ved alene at udbyde dele af Værket i dets oprindelige uredigerede form via dennes hjemmeside, uden at læseren har mulighed for at udskrive det, handler i strid med § 3, stk. 2, i fundats for Martinus Idealfond, afvises.

Toftager
dommer

Michael Toftager
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Københavns Byret, den 29. september 2016.

Pia Jensen, kontorfuldmægtig